

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

**UZASADNIENIE I PODSUMOWANIE
STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO**

**PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO
NA LATA 2017-2020**

Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Przebieg strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	3
2.1. Uzgodnienie stopnia szczegółowości i zakresu informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko	4
2.2. Sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko	5
2.3. Opiniowanie projektu „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko	5
3. Uzasadnienie	28
3.1. Udział społeczeństwa	28
3.2. Informacja o sposobie i zakresie uwzględnienia uwag i wniosków zgłoszonych w związku z udziałem społeczeństwa w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	28
4. Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko	48
5. Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko	52
6. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu	53
7. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych	56

1. Wstęp

Zgodnie z art. 42 ust. 2 i art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353, ze zm.), zwanej dalej ustawą ooś, organ opracowujący projekt dokumentu, wymagającego udziału społeczeństwa, dołącza do niego pisemne uzasadnienie i podsumowanie.

Uzasadnienie zawiera informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Podsumowanie zawiera uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- 1) ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko,
- 2) opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 ww. ustawy,
- 3) zgłoszone uwagi i wnioski,
- 4) wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone,
- 5) propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzenia monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Niniejsze podsumowanie dotyczy „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”.

2. Przebieg strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Na podstawie art. 46 ust. 2 ustawy ooś projekty polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym projekt wojewódzkiego programu ochrony środowiska, kwalifikuje się do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Na procedurę postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania skutków realizacji postanowień „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku” na środowisko złożyły się następujące elementy:

- 1) wszczęcie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przez Zarząd Województwa,
- 2) uzgodnienie stopnia szczegółowości i zakresu informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,

- 3) sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko,
- 4) skierowanie projektu „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do opiniowania i konsultacji społecznych,
- 5) opiniowanie projektu „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- 6) konsultacje społeczne – ogłoszenie informacji i udostępnienie konsultowanych dokumentów w sposób zwyczajowo przyjęty, w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego, na stronie Biuletynu Informacji Publicznej, na tablicy ogłoszeń oraz ogłoszenie informacji przez obwieszczenie w prasie lokalnej).

2.1. Uzgodnienie stopnia szczegółowości i zakresu informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko

W ramach uzgodnienia stopnia szczegółowości i zakresu informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”, Marszałek Województwa Podlaskiego zwrócił się z wnioskiem do:

- 1) Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku – pismo z dnia 8 lutego 2016 r., znak: DOS-II.7011.1.3.2016;
- 2) Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku – pismo z dnia 8 lutego 2016 r., znak: DOS-II.7011.1.3.2016.

Powyższe organy uzgodniły zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”, zgodnie z art. 53 ustawy o oś:

- 1) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku – uzgodnienie z dnia 23 lutego 2016 r., znak: WOOŚ-I.411.2.10.2016.AR:
 - uzgodnienie zakresu prognozy zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1, 2 i 3, przy zachowaniu warunków, o których mowa w art. 52 ust. 1 i 2 cytowanej ustawy;
 - stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie z koniecznością uwzględnienia, przede wszystkim:
 - informacji o głównych celach projektowanego dokumentu, w kontekście założeń określonych w innych dokumentach;
 - istniejącego i projektowanego systemu obszarów chronionych, na których realizacja ustaleń dokumentu może wywierać znaczący wpływ, a w tym obszarowych form ochrony przyrody oraz korytarzy ekologicznych;
 - istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, szczególnie na obszarach objętych ochroną;

– oceny przewidywanych znaczących oddziaływań na poszczególne elementy środowiska, w tym szczególnie na krajobraz i klimat, jednolite części wód i korytarze ekologiczne.

2) Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku – uzgodnienie nr 11/NZ/2016 z dnia 19 lutego 2016 r., znak: NZ.0523.28.2016:

- uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie, tj. zgodnie z art. 51 ustawy ooś, z uwzględnieniem aspektów zdrowia i życia ludzi

2.2. Sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko

Po opracowaniu projektu „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku” przystąpiono do sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko, zgodnie z wymogami powyższych uzgodnień.

W prognozie dokonano oceny wpływu realizacji „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku” na poszczególne komponenty środowiska (w tym: ludzi, bioróżnorodność, obszary Natura 2000, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, klimat, krajobraz, dobra materialne, zabytki, powierzchnię ziemi). Na podstawie wyników przeprowadzonej analizy, stwierdzono, że przy zachowaniu wymagań, wynikających z przepisów prawa, realizacja działań zawartych w projektowanym dokumencie, przyczyni się do zachowania dobrego stanu środowiska, a tam gdzie jego stan wymaga interwencji, możliwa jest poprawa. Jednocześnie nie zanotowano możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, z zaznaczeniem, że na obecnym stopniu ogólności dokumentu nie ma możliwości przeprowadzenia szczegółowej oceny oddziaływania na środowisko poszczególnych zadań. Ponadto należy zaznaczyć, że plan zadań ujęty w „Programie...” stanowi otwartą listę i w razie potrzeby może być rozszerzony o kolejne działania. Poszczególne przedsięwzięcia, co do których istnieje podejrzenie negatywnego wpływu na środowisko, będą poddawane indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko. Zakłada się również, że realizacja inwestycji będzie się odbywała z uwzględnieniem poszanowania przyrody. Zadania, których realizacja może znacząco wpływać na obszary chronione będzie się odbywała z uwzględnieniem ustaleń dokumentów dotyczących obszarów chronionych, po zasięgnięciu opinii zarówno organów zarządzających obszarami chronionymi, jak również organów ochrony środowiska.

2.3. Opiniowanie projektu „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

W celu uzyskania wymaganych opinii do „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, Zarząd Województwa Podlaskiego, zgodnie z art. 46 ust. 2 oraz art. 51-53 ustawy ooś, zwrócił się z wnioskiem o zaopiniowanie powyższych dokumentów do:

- 1) Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku – pismo z dnia 1 sierpnia 2016 r., znak: DOS-II.7011.1.11.2016;

- 2) Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku – pismo z dnia 1 sierpnia 2016 r., znak: DOS-II.7011.1.11.2016;

oraz z godnie z art. 17 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2016 r. poz. 672, ze zm.), zwanej dalej ustawą Poś, do Ministra Środowiska – pismo z dnia 1 sierpnia 2016 r., znak: DOS-II.7011.1.11.2016.

W odpowiedzi na ww. wnioski, wpłynęły następujące opinie:

- 1) Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku – pismo z dnia 2 września 2016 r., znak: WPN.410.2.2.2016.AR – opinia pozytywna, z uwagami;
- 2) Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku – pismo z dnia 23 sierpnia 2016 r., znak: NZ.0523.106.2016 – opinia pozytywna, bez zastrzeżeń;
- 3) Ministra Środowiska – pismo z dnia 13 września 2016 r., znak: DZM-wks.408.1.2016 – opinia pozytywna, z uwagami.

Zestawienie uwag wniesionych w trakcie opiniowania projektu „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz sposób ich uwzględnienia w przedmiotowych dokumentach przedstawiono w poniżej tabeli.

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Tabela 1. Zestawienie uwag organów opiniujących oraz sposób ich uwzględnienia w projekcie „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku” i prognozie oddziaływania na środowisko

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
Uwagi Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 2 września 2016 r.		
1.	W projekcie Programu i prognozie należy zweryfikować dane dot. powierzchni obszarów Natura 2000 na terenie województwa podlaskiego;	- uwzględniono – zweryfikowane dane dot. powierzchni obszarów Natura 2000, zgodnie z danymi przekazanymi przez RDOŚ w Białymstoku;
2.	W projekcie Programu i prognozie należy zaktualizować dane odnośnie liczby obszarowych form ochrony przyrody znajdujących się na terenie województwa podlaskiego;	- uwzględniono – zaktualizowano dane odnośnie liczby obszarowych form ochrony przyrody znajdujących się na terenie województwa podlaskiego zgodnie z danymi przekazanymi przez RDOŚ w Białymstoku;
3.	Z uwagi na przyjęty w projekcie Programu kierunek Pozyskanie energii ze źródeł odnawialnych w treści Programu należy uwzględnić konieczność stosowania zapisów aktualnej ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U. 2016.961.j.t.);	- uwzględniono – dodano zapis dotyczący konieczności stosowania zapisów ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych;
4.	W projekcie Programu przy mapach o nr 6, 7, 9 należy wprowadzić legendę;	- uwzględniono – dodano legendę do map nr 6, 7, 9;
Uwagi Ministra Środowiska z dnia 13 września 2016 r.		
- uwagi dot. gospodarki odpadami		
1.	- str. 6 Programu Zamiast „ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2016, poz. 672)” powinno być „ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r. poz. 672)”. Uzasadnienie: Należy w sposób właściwy zapisywać tytuły i miejsca publikacji aktów prawnych.	- uwzględniono – zastosowano poprawny zapis w Programie i prognozie;
2.	- str. 6 Programu Zamiast „(Dz. U. 2016, poz. 383)” powinno być „(Dz. U. z 2016 r. poz. 383) Uzasadnienie: Należy w sposób właściwy zapisywać miejsca publikacji aktów prawnych.	- uwzględniono – zastosowano poprawny zapis w Programie i prognozie;
3.	- str. 6 Programu Zamiast „Krajowy plan gospodarki odpadami 2014, Projekt aktualizacji Krajowego planu gospodarki odpadami (marzec 2016),” wpisać „Krajowy plan gospodarki odpadami 2022”. Uzasadnienie: W dniu 12 sierpnia 2016 r. weszła w życie uchwała nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 (M. P. poz. 784).	- uwzględniono;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
4.	<p>- str. 6 Programu Skreślić „Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów”.</p> <p>Uzasadnienie: Działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów na poziomie krajowym są ujęte w Krajowym planie gospodarki odpadami 2022, natomiast na poziomie wojewódzkim – powinny zostać ujęte w nowo przygotowywanym wojewódzkim planie gospodarki odpadami. Z wejściem w życie wszystkich nowych wojewódzkich planów gospodarki odpadami Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów straci moc.</p>	- uwzględniono;
5.	<p>- str. 6 i 130 Programu</p> <p>W dokumencie należałoby wspomnieć, że jest przygotowywany kolejny wojewódzki plan gospodarki odpadami, w którym zostaną szczegółowo określone zadania na lata, które obejmuje program ochrony środowiska.</p> <p>Uzasadnienie: Nie pomijać istotnych faktów dotyczących planowania gospodarki odpadami.</p>	- uwzględniono;
6.	<p>- str. 11 Programu</p> <p>Należy skorygować pkt 7 wyciszenia w następujący sposób: „System gospodarki odpadami komunalnymi w województwie obejmuje cztery regiony gospodarki odpadami komunalnymi: centralny, północny, południowy i zachodni. Każdy z regionów posiada własną instalację mechaniczno-biologiczną przetwarzania odpadów komunalnych, instalacje przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz składowiska odpadów. Dodatkowo w regionie centralnym funkcjonuje instalacja termicznego przekształcania odpadów komunalnych. Głównym problemem selektywnej zbierania odpadów jest słabo rozwinięta sieć zbierania, niezapewniająca odpowiedniego dostępu do gniazd selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych oraz punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych dla wszystkich mieszkańców, a także niewykorzystywanie części selektywnie zebranych odpadów do recyklingu, głównie ze względu na złą jakość selektywnego zbierania (m.in. duże zanieczyszczenie selektywnie zbieranych frakcji innymi frakcjami lub prowadzenie zbierania w podziale na tzw. odpady mokre i suche).”</p> <p>Uzasadnienie: Należy stosować właściwe nazewnictwo i nie pomijać istotnych faktów dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi.</p>	- uwzględniono;
7.	<p>- str. 99 Programu</p> <p>W tabeli 32 budzą wątpliwości dane za lata 2013 i 2014.</p>	- uwzględniono – str. 102 - dane zweryfikowano zgodnie ze Sprawozdaniem z realizacji Planu gospodarki odpadami województwa

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	<p>Uzasadnienie: Nie jest jasne, w jaki sposób zostały zagospodarowane wytworzone osady ściekowe.</p>	<p>podlaskiego za lata 2011-2013. Zarząd Województwa Podlaskiego, Białystok, 2014;</p>
8.	<p>- str. 114-129 Programu Rozdział 7.7 "Gleby" koncentruje się na przydatności rolniczej gleb oraz zagrożeniach takich jak erozja i zakwaszenie gleb, a także degradacja i dewastacja gruntów w rozumieniu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Jednakże rozdział ten w niewystarczającym stopniu odnosi się do problemu zapobiegania zanieczyszczeniu gleb substancjami powodującymi ryzyko oraz ich remediacji, w rozumieniu ustawy - Prawo ochrony środowiska. Nie podaje przy tym danych dotyczących terenów, na których występuje historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi oraz szkody w środowisko w powierzchni ziemi, a także nie proponuje ewentualnych działań w tym obszarze (związanych przykładowo z realizacją harmonogramów regionalnego dyrektora ochrony środowiska). Uzasadnienie: Należy zwrócić uwagę na brzmienie „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, które wyraźnie wskazują na potrzebę rozróżnienia remediacji gleb zanieczyszczonych od rekultywacji gruntów zdegradowanych.</p>	<p>- uwzględniono – str. 123 oraz 131- 132;</p>
9.	<p>- str. 130 Programu Zamiast „System gospodarki odpadami dzieli obszar województwa na cztery regiony: centralny, północny, południowy i zachodni. Każdy z regionów posiada własną instalację mechaniczno-biologiczną przetwarzania odpadów, instalacje przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz składowiska odpadów. Dodatkowo w regionie centralnym funkcjonuje instalacja termicznego przekształcania odpadów komunalnych.” powinno być „System gospodarki odpadami komunalnymi w województwie obejmuje cztery regiony gospodarki odpadami komunalnymi: centralny, północny, południowy i zachodni. Każdy z regionów posiada własną instalację mechaniczno-biologiczną przetwarzania odpadów komunalnych, instalacje przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz składowiska odpadów. Dodatkowo od 2016 r. w regionie centralnym funkcjonuje instalacja termicznego przekształcania odpadów komunalnych.” Uzasadnienie: Należy stosować właściwe nazewnictwo i nie pomijać istotnych faktów dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi.</p>	<p>- uwzględniono – str. 135;</p>
10.	<p>- str. 130 Programu</p>	<p>- uwzględniono – str. 135;</p>

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	<p>Zamiast „Na terenie województwa podlaskiego na koniec 2014 r. funkcjonowało 19 składowisk odpadów komunalnych, dwa z nich posiadają kwatery do przyjmowania odpady zawierające azbest w gminach Miastkowo (m. Czartoria) i Zambrów (m. Czerwony Bór). Ponadto we wsi Majdan (gm. Michałowo) zlokalizowany jest mogilnik (wskazany w aktualizacji Krajowego Planu Gospodarki Odpadami) do likwidacji.” powinno być „Na terenie województwa podlaskiego na koniec 2014 r. funkcjonowało 19 składowisk odpadów komunalnych, dwa z nich, w gminach Miastkowo (m. Czartoria) i Zambrów (m. Czerwony Bór), posiadają kwatery do przyjmowania odpadów zawierających azbest. Ponadto we wsi Majdan (gm. Michałowo) jest zlokalizowany mogilnik (wskazany również w Krajowym planie gospodarki odpadami 2022), który powinien zostać zlikwidowany.”</p> <p>Uzasadnienie: Uwaga redakcyjna.</p>	
11.	<p>- str. 130 Programu W Tabeli 48 błędnie podano ilość zebranych odpadów komunalnych. Uzasadnienie: Brak zgodności z danymi przekazanymi w sprawozdaniu Urzędu Marszałkowskiego z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2014 r. Dane należy zweryfikować.</p>	- nie uwzględniono – dane w tabeli 48 zaprezentowane zostały na podstawie danych GUS, co pozostaje w zgodzie z zaleceniami <i>Wytycznych</i> Ministerstwa Środowiska;
12.	<p>- str. 132 Programu Zamiast „Głównym problemem selektywnej zbiórki odpadów jest słabo rozwinięta sieć miejsc zbiórki, niezapewniająca odpowiedniego dostępu do pojemników dla wszystkich mieszkańców” powinno być „Głównym problemem selektywnej zbierania odpadów jest słabo rozwinięta sieć zbierania, niezapewniająca odpowiedniego dostępu do gniazd selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych oraz punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych dla wszystkich mieszkańców, a także niewykorzystywanie części selektywnie zebranych odpadów do recyklingu, głównie ze względu na złą jakość selektywnego zbierania (m.in. duże zanieczyszczenie selektywnie zbieranych frakcji innymi frakcjami lub prowadzenie zbierania w podziale na tzw. odpady mokre i suche)”. Uzasadnienie: Należy stosować właściwe nazewnictwo i nie pomijać istotnych faktów dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi.</p>	- uwzględniono – str. 137;
13.	<p>- str. 132 Programu Zamiast „na wprowadzenie na swoim terenie nowego systemu gospodarowania odpadami” powinno być „na wprowadzenie na swoim terenie nowego systemu</p>	- uwzględniono – str. 137;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	gospodarowania odpadami komunalnymi”. Uzasadnienie: Nowy system dotyczy odpadów komunalnych, a nie wszelkich odpadów.	
14.	- str. 132 Programu Zamiast „Dz.U. 2016 poz. 250” powinno być „Dz.U. z 2016 r. poz. 250”. Uzasadnienie: Należy w sposób właściwy zapisywać miejsca publikacji aktów prawnych.	- uwzględniono – str. 137;
15.	- str. 132 Programu Zamiast „w regionie gospodarki odpadami” powinno być „w regionie gospodarki odpadami komunalnymi”. Uzasadnienie: Należy stosować właściwe nazewnictwo.	- uwzględniono – str. 137;
16.	- str. 133 Programu Zamiast „Przeprowadzono zbiórkę zużytego sprzętu ZSEE w 2 mobilnych punktach w Białymstoku, zorganizowane Piknik Ekologiczny – Nasz Białystok jest EKO! oraz Warsztaty Twórczego Recyklingu” powinno być „Przeprowadzono zbieranie zużytego sprzętu ZSEE w 2 mobilnych punktach w Białymstoku, zorganizowano Piknik Ekologiczny – Nasz Białystok jest EKO! oraz Warsztaty Twórczego Recyklingu.” Uzasadnienie: Należy stosować właściwe nazewnictwo. Korekta redakcyjna.	- uwzględniono – str. 138;
17.	- str. 133 Programu Zamiast „poddanych recyklingowy” powinno być „poddanych recyklingowi” Uzasadnienie: Uwaga redakcyjna.	- uwzględniono – str. 138;
18.	- str. 133 Programu Budzi wątpliwości wartość wskaźnika: Odsetek masy wytworzonych komunalnych osadów ściekowych bezpośrednio wykorzystywanych w rolnictwie – 52% w świetle danych zawartych w tabeli 32 – nie do końca też wiadomo, którego roku dotyczą konkretnie podane wartości wskaźników. Uzasadnienie: Dokument powinien być spójny.	- uwzględniono – str. 138 – ujednolicono z tabelą 32;
19.	- str. 134 Programu Zamiast „Gminnych Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych” powinno być	- uwzględniono – str. 139;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	<p>„punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych”. Uzasadnienie: Należy stosować właściwe nazewnictwo.</p>	
20.	<p>- str. 134 Programu W świetle zdania „Szacuje się, że prognozowana ilość wytworzonych odpadów komunalnych będzie systematycznie wzrastać, pomimo prognozowanego spadku liczby ludności” budzi wątpliwość, czy będą podejmowane kroki w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów. Uzasadnienie: Zapobieganie powstawaniu odpadów jest najbardziej pożądane, ponieważ jest położone najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami.</p>	<p>- przeredagowano zapis w <i>Programie</i> (str. 139) – prognoza wzrostu wytworzonych odpadów pochodzi z uchwalonego w dniu 11 sierpnia 2016 r. <i>KPGO 2022</i> oraz projektu aktualnie przygotowywanego <i>WPGO</i>: „Zgodnie z badaniami przeprowadzonymi w ramach krajowego planu gospodarki odpadami, w Polsce szacowany wzrost jednostkowego wskaźnika wytwarzanych przez mieszkańców będzie na tyle wysoki, że przewyższy spodziewany spadek ilości mieszkańców. Stąd, prognozowana masa wytwarzanych odpadów komunalnych przez mieszkańców będzie w analizowanych latach wzrastać.”</p>
21.	<p>- str. 134 Programu Zamiast „ochron klimatu i jakości powietrza” powinno być „ochrony klimatu i jakości powietrza”. Uzasadnienie: Uwaga redakcyjna.</p>	<p>- uwzględniono – str. 139;</p>
22.	<p>- str. 135 Programu Zamiast „System gospodarki odpadami dla województwa dzieli obszar na cztery regiony: centralny, północny, południowy i zachodni” powinno być „System gospodarki odpadami komunalnymi w województwie obejmuje cztery regiony gospodarki odpadami komunalnymi: centralny, północny, południowy i zachodni. Uzasadnienie: Należy stosować właściwe nazewnictwo.</p>	<p>- uwzględniono – str. 140;</p>
23.	<p>- str. 135 Programu Zamiast „Głównym problemem selektywnej zbiórki odpadów jest słabo rozwinięta sieć miejsc zbiórki, niezapewniająca odpowiedniego dostępu do pojemników dla wszystkich mieszkańców, a także słabe ich wykorzystanie w ponownej produkcji” powinno być „Głównym problemem selektywnej zbiórki odpadów jest słabo rozwinięta sieć zbierania, niezapewniająca odpowiedniego dostępu do gniazd selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych oraz punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych dla wszystkich mieszkańców, a także niewykorzystywanie części selektywnie zebranych odpadów do recyklingu, głównie ze względu na złą jakość selektywnego zbierania (m.in. duże zanieczyszczenie selektywnie zbieranych frakcji innymi frakcjami lub prowadzenie</p>	<p>- uwzględniono – str. 140;</p>

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	<p>zbierania w podziale na tzw. odpady mokre i suche)”. Uzasadnienie: Należy stosować właściwe nazewnictwo i nie pomijać istotnych faktów dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi.</p>	
24.	<p>- str. 135 i 186 Programu W kierunkach interwencji poza edukacją nie przewiduje się żadnych działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów. Uzasadnienie: Zapobieganie powstawaniu odpadów jest najbardziej pożądane, ponieważ jest położone najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami.</p>	<p>- wyjaśnienie: działania związane z zapobieganiem powstawaniu odpadów, których realizacja pozostaje w kompetencji Zarządu Województwa i jednostek mu podległych sprowadza się przede wszystkim do działań promujących właściwe zachowania, działań uświadamiających i rozpowszechniających sposoby ograniczenia powstawania odpadów, co sprowadza się do działań ujętych w szeroko pojętej edukacji;</p>
25.	<p>- str. 135 i 186 Programu Zamiast „Zapewnienie sprawnego funkcjonowania procesów odzysku i recyklingu (w tym ograniczenie masy odpadów składowanych).” powinno być „Zapewnienie sprawnego funkcjonowania procesów przygotowania do ponownego użycia, recyklingu i innych procesów odzysku (w tym ograniczenie masy odpadów składowanych).” Uzasadnienie: Recykling jest jedną z metod odzysku, a poza tym należy podjąć działania w zakresie przygotowania do ponownego użycia.</p>	<p>- uwzględniono – str. 140 i 189;</p>
26.	<p>- str. 143 Programu W tabeli użyty został termin „odpadki” (poz. H05.1) Uzasadnienie: W przepisach dotyczących gospodarki odpadami nie stosuje się pojęcia „odpadki”.</p>	<p>- wyjaśnienie – w związku z dalszymi uwagami Ministra Środowiska tabelę usunięto;</p>
27.	<p>- str. 191 Programu Rekomenduje się, w przypadku woj. podlaskiego, rezygnację ze wskaźnika: „Efekty rzeczowe inwestycji w danym roku: zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń w zakresie unieszkodliwiania odpadów ogółem”. Uzasadnienie: Z wcześniejszych części programu wynika, że m.in. problemem jest selektywne zbieranie odpadów komunalnych i zagrożenie osiągnięcia celów w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.</p>	<p>- uwzględniono – str. 194;</p>
28.	<p>- str. 191 Programu Budzi poważne wątpliwości założenie, że wskaźnik: „Odpady wytworzone w ciągu roku poddane odzyskowi” ma spadać w perspektywie do roku 2020.</p>	<p>- uwzględniono – str. 194 – dane zweryfikowano;</p>

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	<p>Uzasadnienie: Z przedstawionego wskaźnika wynika, że coraz więcej odpadów ma być unieszkodliwianych (odpady można albo poddać odzyskowi, albo unieszkodliwianiu – innej możliwości nie ma), a unieszkodliwianie jest najmniej pożądanym sposobem postępowania z odpadami (jest położone najniżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami). W województwie wytwarza się rocznie ponad 1,5 mln Mg odpadów, a zakłada się, że tylko 340 tys. Mg będą poddane odzyskowi, tj. ok. 23%.</p>	
29.	<p>- Załącznik nr 1.7 Zadania dotyczące rekultywacji składowisk odpadów powinny znaleźć się w załączniku nr 1.8. Uzasadnienie: Działania w zakresie rekultywacji składowisk odpadów są elementem gospodarki odpadami.</p>	<p>- uwzględniono – zadanie dotyczące rekultywacji składowisk przeniesiono do obszaru interwencji Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – załącznik 1.8.;</p>
30.	<p>- Załącznik nr 1.8 Wątpliwości budzi zadanie „Modernizacja/ przebudowa/ rozbudowa instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych”. Uzasadnienie: Nie wiadomo, skąd wynika to zadanie. Czy z projektu nowego wojewódzkiego planu gospodarki odpadami? To w trakcie opracowywania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami szczegółowo analizuje się stan aktualny i wytycza cele, uwzględniając również działania na poziomie europejskim.</p>	<p>- wyjaśnienie – zadanie zawarte w Planie inwestycyjnym WPGO 2016-2022 na str. 61;</p>
31.	<p>- Załącznik nr 1.8 W pkt 9 i 11 nazewnictwo należy dostosować do nomenklatury ustawy o odpadach. Uzasadnienie: Wyrażenie „pola składowe” nie funkcjonuje w nomenklaturze ustawy o odpadach.</p>	<p>- uwzględniono;</p>
32.	<p>- Załącznik nr 1.8 Niedostateczna liczba działań związanych z zapobieganiem powstawaniu odpadów. Uzasadnienie: Zapobieganie powstawaniu odpadów jest najbardziej pożądanym, ponieważ jest położone najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami.</p>	<p>- wyjaśnienie: działania związane z zapobieganiem powstawaniu odpadów, których realizacja pozostaje w kompetencji Zarządu Województwa i jednostek mu podległych sprowadza się przede wszystkim do działań promujących właściwe zachowania, działań uświadamiających i rozpowszechniających sposoby ograniczenia powstawania odpadów, co sprowadza się do działań ujętych w szeroko pojętej edukacji; działania w tym zakresie ujęto w załączniku 1.8 w ramach kierunku interwencji: Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i gospodarki odpadami - zadania</p>

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
		nr 20 i 21;
33.	- Załącznik nr 3.7 Zadania dotyczące rekultywacji składowisk odpadów powinny znaleźć się w załączniku nr 3.8. Uzasadnienie: Działania w zakresie rekultywacji składowisk odpadów są elementem gospodarki odpadami.	- uwzględniono – zadanie dotyczące rekultywacji składowisk przeniesiono do obszaru interwencji Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – załącznik 3.8.;
34.	- Załącznik nr 3.8 Wątpliwości budzi zadanie „Modernizacja/ przebudowa/ rozbudowa instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych”. Uzasadnienie: Nie wiadomo, skąd wynika to zadanie. Czy z projektu nowego wojewódzkiego planu gospodarki odpadami?	- wyjaśnienie – zadanie zawarte w projekcie <i>Planu inwestycyjnego WPGO 2016-2022</i> na str. 61;
35.	- Załącznik nr 3.8 Niedostateczna liczba działań związanych z zapobieganiem powstawaniu odpadów. Uzasadnienie: Zapobieganie powstawaniu odpadów jest najbardziej pożądane, ponieważ jest położone najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami.	- wyjaśnienie: działania związane z zapobieganiem powstawaniu odpadów, których realizacja pozostaje w kompetencji Zarządu Województwa i jednostek mu podległych sprowadza się przede wszystkim do działań promujących właściwe zachowania, działań uświadamiających i rozpowszechniających sposoby ograniczenia powstawania odpadów, co sprowadza się do działań ujętych w szeroko pojętej edukacji; działania w tym zakresie ujęto w załączniku 3.8 – zadania nr 14 i 15;
36.	- Załącznik nr 3.8 W pkt 9, 11 i 13 nazewnictwo należy dostosować do nomenklatury ustawy o odpadach. Uzasadnienie: Wyrażenie „pola składowe” oraz „utylicacja” nie funkcjonuje w nomenklaturze ustawy o odpadach.	- uwzględniono;
37.	- Załącznik nr 4 Analizę należy przeprowadzić dla Krajowego planu gospodarki odpadami 2022, a nie dla nieaktualnego projektu tego planu, który również obejmuje cele w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów. Uzasadnienie: W dniu 12 sierpnia 2016 r. weszła w życie uchwała nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca	- uwzględniono;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	2016 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 (M. P. poz. 784).	
38.	- Załącznik nr 4 W analizie należałoby również uwzględnić projekt nowego wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Uzasadnienie: Nowy plan będzie dotyczył analogicznego okresu czasu co program. Oba nowotworzone dokumenty powinny być spójne.	- uwzględniono;
39.	- Uwaga ogólna "Ponadto, do projektu z dnia 26 lipca 2016 r. prognozy oddziaływania na środowisko programu zgłasza się analogiczne uwagi jak do projektu programu i załączników. Ponadto należy zauważyć, że odpadów się nie produkuje, tylko wytwarza. Zbędnym wydaje się również omawianie dokumentu pt.: „Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”, gdyż obejmuje on inny horyzont czasowy niż nowy program. W prognozie należałoby natomiast uwzględnić projekt nowego wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, który ma dotyczyć analogicznego okresu jak program."	- uwzględniono – wyjaśnienie – wymóg odniesienia się do Polityki Ekologicznej Państwa wynikał z zapisów uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko wydanym przez RDOŚ w Białymstoku, z dnia 23 lutego 2016 r., znak: WOOŚ-I.411.2.10.2016.AR;
Uwagi dot. gospodarki wodnej		
1.	- Prognoza Rozdz. V w części: Wody, Projekt POŚ Rozdział 4.4 Wskazano statystyki w zakresie oceny stanu dla jednolitych części wód jeziornych, jednak zestawiono razem wyniki oceny stanu (ogólnego) i ekologicznego. Wskazane byłoby rozdzielenie tych statystyk. Należy dodatkowo wskazać, że choć podane dane dla jednolitych części wód rzecznych i jeziornych, są zgodne z przywołanym projektem PWŚK z 2014, powstały bardziej aktualne wersje. W najbardziej aktualnej wersji PWŚK (i odpowiednio w projektach planów gospodarowania wodami - PGW) znajdują się nowsze dane w zakresie jezior. W ramach prac nad PGW i PWŚK wypracowano nowe podejście do oceny stanu jezior niemonitorowanych. Zamiast wyników oceny eksperckiej o niskim poziomie ufności wskazano dla tych jezior brak oceny.	- uwzględniono – Program str. 83, Prognoza str. 19;
2.	- Prognoza Rozdz. VIII w części: Ramowa Dyrektywa Wodna Na s. 36 wskazano: „Głównym celem RDW jest osiągnięcie stanu wszystkich części wód...”, powinno być: „Głównym celem RDW jest osiągnięcie dobrego stanu wszystkich części wód...”	- uwzględniono;
3.	- Prognoza Rozdz. VIII w części: Ramowa Dyrektywa Wodna s. 37: „Można więc założyć że zapisy Programu realizować będą, także działania ujęte w RDW.” Nie do końca jasny sens zdania. Należy wskazać, że działania dla poszczególnych	- uwzględniono;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	części wód ujęte są w PWŚK (podsumowanie w PGW).	
4.	- Projekt POŚ Rozdział 4.4 tabela 26 str. 87 W tabeli 26 tytuły dwóch pierwszych kolumn są nieadekwatne do treści.	- uwzględniono;
5.	- Projekt POŚ Rozdział 4.4 s. 93: „Podejmowane działania przyniosły pozytywne zmiany, przejawiające się m.in. spadkiem poboru wód, czy też wzrost udziału wód zagrożonych eutrofizacją, spełniających warunki kryterialne.” – sens zdania niejasny	- uwzględniono;
6.	- Projekt POŚ 1. Wstęp, str.6, „- programy i dokumenty programowe” Błąd w nazwie planów zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP). Jest: „Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dorzecza Wisły, Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dorzecza Pregoty” a powinno być: „Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Pregoty” Uzasadnienie: Poprawa nazwy dokumentu. Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy – Prawo wodne zarządzanie zasobami wodnymi jest realizowane z uwzględnieniem podziału państwa na obszary dorzeczy i regiony wodne. PZRP, zgodnie z art. 88hg ust. 1 ustawy – Prawo wodne, przygotowuje się dla obszarów dorzeczy oraz regionów wodnych.	- uwzględniono;
7.	- Projekt POŚ 4.4. Gospodarowanie wodami, str.73, „Nadzwyczajne zagrożenia środowiska i adaptacja do zmian klimatu”, „Mapa 20. Obszary objęte ryzykiem wystąpienia powodzi” Zamiast mapy obszarów, na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne proponujemy zamieścić mapę obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi (ONNP). Uzasadnienie: Mapa ONNP stanowi wynik wstępnej oceny ryzyka powodziowego i konsumuje informacje przedstawione na dwóch mapach: mapie znaczących powodzi historycznych oraz mapie obszarów, na których wystąpienie jest prawdopodobne. Dla ONNP opracowywane zostały mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego.	- uwzględniono;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
8.	<p>- Projekt POŚ 4.4. Gospodarowanie wodami, str.73, „Nadzwyczajne zagrożenia środowiska i adaptacja do zmian klimatu”, „Mapa 20. Obszary objęte ryzykiem wystąpienia powodzi” Zamiast „Obszary objęte ryzykiem powodzi” powinno być „Mapa powodzi prawdopodobnych” lub „Mapa obszarów, na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne”.</p> <p>Uzasadnienie: Nieprawidłowy tytuł mapy.</p>	- uwzględniono;
9.	<p>- Projekt POŚ 4.4. Gospodarowanie wodami, str.73 Brakuje podania źródła informacji podanej w zdaniu: „Powierzchnia terenów zalewowych w regionie sięga około 175,4 km2.”</p> <p>Uzasadnienie: Brak źródła dla danych liczbowych.</p>	- uwzględniono – str. 75 - dodano źródło danych;
10.	<p>- Projekt POŚ 4.4. Gospodarowanie wodami, str.73 Błędnie podane źródło dla następujących informacji: „Urządzeniami zabezpieczającymi tereny objęte ryzykiem są m.in. obwałowania. Długość wałów przeciwpowodziowych na terenie województwa podlaskiego sięga 31 km. Stan blisko 86% długości wałów oceniono jako dobry, niezagrażający bezpieczeństwu. Na pozostałej długości – około 4 km, stan wałów oceniono jako zagrażający bezpieczeństwu”. Wskazano jako źródło: „Ocenę stanu chemicznego wód podziemnych w woj. Podlaskim w 2012 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, Białystok, 2013”, a ten dokument nie zawiera informacji w powyższym zakresie”.</p> <p>Uzasadnienie: Nieprawidłowo wskazany dokument źródłowy.</p>	- uwzględniono – str. 75 - zweryfikowano źródło danych;
11.	<p>- Projekt POŚ 4.4. Gospodarowanie wodami, str.69, „Mapa 18. Rozmieszczenie składowisk komunalnych i przemysłowych na tle JCWPd w obrębie dorzecza Wisły, Niemna i Pregoty” W tytule map należy zmienić „dorzecze” na „obszar dorzecza”. Powinno być „Rozmieszczenie składowisk komunalnych i przemysłowych na tle JCWPd w obrębie obszarów dorzeczy Wisły, Niemna i Pregoty”.</p> <p>Uzasadnienie: Poprawa nazwy dokumentu. Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy – Prawo wodne zarządzanie zasobami wodnymi jest realizowane z uwzględnieniem podziału państwa na obszary dorzeczy i regiony wodne.</p>	- uwzględniono – str. 71;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
12.	<p>- Projekt POŚ 4.4. Gospodarowanie wodami, str.69, „Mapa 18. Rozmieszczenie składowisk komunalnych i przemysłowych na tle JCWPd w obrębie dorzecza Wisły, Niemna i Pregoty” Źródło mapy: powinna być dodana informacja, że mapa pochodzi z projektu dokumentu. Uzasadnienie: Projekty rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie aktualizacji planów gospodarowania wodami nie zostały jeszcze przyjęte.</p>	<p>- uwzględniono – str. 71;</p>
13.	<p>- Projekt POŚ 4.4. Gospodarowanie wodami, str.90 Fragment: „gospodarka przestrzenna: wdrażanie planów miejscowych w celu zmniejszenia strat materialnych (indywidualnych, przemysłowych i komunalnych) powodowanych zwiększonym prawdopodobieństwem wystąpienia w regionie powodzi z opadów rozlewnych oraz powodzi o charakterze tranzytowym (głównie dolina Bugu);” Wymieniony typ powodzi „powódź o charakterze tranzytowym” nie występują w literaturze. Jakie jest źródło powyższych informacji? Uzasadnienie: Zastosowano nazewnictwo niestosowane w literaturze z zakresu powodzi.</p>	<p>- wyjaśnienie – informacje pochodzą ze str. 13 projektu aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (projekt z dnia 8 kwietnia 2016 r.), KZGW, Warszawa, 2016.</p>
14.	<p>- Projekt POŚ 4.4. Gospodarowanie wodami, str. 74 Zakładając, że tekst poniżej mapy 21, ma za zadanie objaśnić tę mapę, w tekście użyto sformułowania „rodzaje” suszy, natomiast na mapie wymienia się „typy” suszy. Proponuje się ujednolicenie sformułowań. Ponadto należy doprecyzować, iż jest to mapa zagrożenia obszarów występowaniem wszystkich 4 typów susz zidentyfikowanych jako bardzo silne i ekstremalne (w latach 1974-2011). Proponuje się również rozszerzenie opisu zagrożenia suszą, np. o wskazanie rejonów zagrożonych suszą. Uzasadnienie: Fragment tekstu poniżej mapy ma posłużyć objaśnieniu tej mapy. Proponowane rozszerzenie informacji o zagrożeniu suszą jest związane z tym, iż przeciwdziałanie skutkom suszy jest jednym z celów interwencji programu.</p>	<p>- uwzględniono – str. 76;</p>
15.	<p>- Projekt POŚ 4.4. Gospodarowanie wodami, str. 86 Poniższy podkreślony fragment tekstu wymaga korekty: „Obecnie RZGW w Warszawie prowadzi konsultacje społeczne projektów planów przeciwdziałania skutkom suszy dla kilku dorzeczy, w tym dorzeczy w obrębie województwa podlaskiego, tj. Plany przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych: Środkowej Wisły, Łyny i Węgorapy oraz Niemna.” Uzasadnienie: Zgodnie z art. 88r ust. 2 ustawy - Prawo wodne ochronę przed suszą prowadzi się zgodnie</p>	<p>- uwzględniono – str. 88;</p>

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	z planami przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy - sporządzanych przez Prezesa KZGW oraz planami przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych – sporządzanych przez dyrektorów RZGW.	
16.	- Projekt POŚ str. 75 ITP w Falentach prowadzi projekty, których tematem jest m.in. zjawisko suszy w rolnictwie, natomiast monitoring suszy rolniczej prowadzi tylko Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach.	- uwzględniono – str. 77;
17.	- Projekt POŚ 4.4. Gospodarowanie wodami, str. 78 Zdanie „Według danych Państwowego Instytutu Geologicznego zasoby wód podziemnych w obrębie województwa należą do 4 udokumentowanych zbiorników wód podziemnych: GZWP nr 215 – „Subniecka Warszawska”, GZWP nr 216 – „Sandr Kurpie”, GZWP nr 217 – „Pradolina rzeki Biebrzy”, GZWP nr 218 – „Pradolina rzeki Supraśl” jest daleko idącym uproszczeniem. Należy je przereklamować. Dodatkowo nie prawdą jest, że Zbiornik GZWP 215 jest zbiornikiem udokumentowanym (patrz mapa 24 str. 79) Uzasadnienie: Nie można powiedzieć, że zasoby wód podziemnych należą do GZWP. GZWP są to rejony charakteryzujące się dobrą jakością wód podziemnych i najbardziej korzystnymi warunkami do ich eksploatacji. Mają one podstawowe znaczenie dla obecnego lub perspektywicznego źródła zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę. Jednak nie są to jedyne zasoby wód podziemnych. W związku z tym należałoby napisać, że na obszarze województwa znajdują się 3 udokumentowane zbiorniki GZWP (216, 217, 218) oraz 1 nieudokumentowany GZWP 215.	- uwzględniono – str. 81;
18.	- Zał. 1.4 Cele kierunki zadania w OI gospodarowanie wodami Brak jednoznacznej informacji czy zadanie „Analiza możliwości retencji (...)” stanowi zadanie przewidziane do realizacji w ramach PZRP. Należy dodać tę informację. Uzasadnienie: Skuteczna realizacja wyznaczonego w POŚ celu pn. „Ograniczenie ryzyka powodziowego i przeciwdziałania suszy.....” wymaga określenia zadania, które pozwoli na osiągnięcie celu. W województwie podlaskim realizowany będzie plan zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) dla obszaru dorzecza Wisły (w tym PZRP dla regionu wodnego Środkowej Wisły). Niewielki fragment województwa podlaskiego leży w granicach obszaru dorzeczy Pregoty, dla którego został opracowany PZRP dla obszaru dorzecza Pregoty (w tym PZRP dla regionu wodnego Łyny i Węgorapy). Jednakże w PZRP dla obszaru dorzecza Pregoty	- uwzględniono;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	nie zostały wskazane działania planowane do realizacji na obszarze województwa podlaskiego.	
Uwagi dot. ochrony przyrody i leśnictwa		
1.	- str.20 Zasadnym jest zastąpienie sformułowania: „kompleks lasów pierwotnych Puszczy Białowieskiej” na: „kompleks dobrze zachowanych, często naturalnych lasów Puszczy Białowieskiej”. Uzasadnienie: Lasy Puszczy Białowieskiej nie są lasami pierwotnymi, zgodnie z definicjami las pierwotny to las, który nie został poddany bezpośrednim ani też pośrednim modyfikacjom ze strony człowieka.	- uwzględniono – str. 20;
2.	- str. 8-9 Zasadnym jest aby do grupy roboczej weszli przedstawiciele Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.	- wyjaśnienie: w dniu 17 maja 2016 r. Marszałek Województwa Podlaskiego, pismem znak: DOS-II.7011.1.10.2016, zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z prośbą o zgłoszenie przez RDOŚ w Białymstoku osoby, która wejdzie w skład Grupy Roboczej ds. opracowania „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”; w odpowiedzi na powyższe pismo RDOŚ w Białymstoku, pismem z dnia 18 maja 2016 r., znak: WOOŚ.I.070.2.2011.AR, nie wskazał osoby do Grupy Roboczej, uzasadniając odmowę kolidowaniem funkcji organu opiniującego projekt dokumentu z funkcją członka Grupy;
3.	- str. 21 i 159 Proponujemy ujednolicić (poprawić) informację na temat obiektu na liście Światowego Dziedzictwa, przedstawioną na str. 21. na str. 21 napisano „Transgraniczny Obszar Chroniony Puszczy Białowieskiej; część tego obszaru - Białowieski Park Narodowy wraz z częścią Białoruskiego Parku Narodowego "Białowieżska Puszcza" stanowi jeden z trzech w Europie transgranicznych obiektów Dziedzictwa Światowego”, a na str. 159 „Na terenie województwa podlaskiego, poza obszarami należącymi do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, występują obszary objęte ochroną o znaczeniu międzynarodowym, w tym np. w obrębie Białowieskiego Parku Narodowego: Rezerwat Biosfery UNESCO "Man and the Biosphere", Obiekt Światowego Dziedzictwa Ludzkości UNESCO. W 2014 r. Komitet Światowego Dziedzictwa przyjął zgłoszony przez Polskę i Białoruś wniosek o powiększenie Obiektu Światowego Dziedzictwa „Białowieża Forest” o znaczną część Puszczy Białowieskiej znajdującej się po	- uwzględniono – str. 21;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	<p>polskiej stronie granicy; obecnie cały transgraniczny obszar zajmuje powierzchnię blisko 142 tys. ha.” Uzasadnienie: W 2014 r. po powiększeniu powierzchni obiektu nastąpiła zmiana jego nazwy na Białowieża Forest.</p>	
4.	<p>- str. 21 Tekst: „Według „Planu Urządzenia Gospodarstwa Leśnego Nadleśnictwa Płaska” planowane jest utworzenie Augustowsko-Druskiennickiego Transgranicznego Obszaru Chronionego” proponujemy zastąpić „Według „Planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Płaska” ... Uzasadnienie: Nie przygotowuje się dla nadleśnictw dokumentu pt. „Plan Urządzenia Gospodarstwa Leśnego”</p>	- uwzględniono – str. 21;
5.	<p>- str. 136 Ostatni akapit - zdanie: „Wśród istotnych kwestii wskazuje się...” powinno brzmieć: „Wśród istotnych kwestii wskazuje się...” Uzasadnienie: Błąd literowy.</p>	- uwzględniono – str. 141;
6.	<p>- str.139 Na terenie Lasów Państwowych nie istnieją sformułowane zagrożenia w postaci: „uproszczenie struktury drzewostanu, często powodowane wprowadzaniem drzewostanów jednogatunkowych, niezgodność składu gatunkowego drzewostanów z typem siedliska”. Uzasadnienie: Uważamy, iż zasadnym jest usunięcie ww. zagrożeń lub przebudowanie zapisu w taki sposób aby jednoznacznie wskazywał, iż obecnie prowadzona przez Lasy Państwowe gospodarka leśna, na podstawie planów urządzenia lasu, według zasad powszechnej ochrony, trwałości i ciągłości użytkowania lasu oraz zrównoważonego wykorzystania i powiększania zasobów przyrodniczych gwarantuje istnienie wszystkich faz rozwojowych ekosystemów leśnych, co warunkuje występowanie dużego zróżnicowania siedliskowego i gatunkowego. Sformułowane zagrożenia obecnie nie występują, a mogą jedynie wynikać z błędnych decyzji podejmowanych w przeszłości w różnych okresach historyczno – gospodarczych; proponuje się usunąć zapisy.</p>	- uwzględniono;
7.	- str. 141-144	- uwzględniono – usunięto tabelę, przereklamowano tekst;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem																			
	<p>Proponujemy usunąć tabelę nr 55</p> <p>Uzasadnienie: Zagrożenia dla obszarów Natura 2000 powinny być sformułowane na podstawie PZO, a nie na podstawie standardowych formularzy danych (SDF), które zawierają często archiwalną informację. Data aktualizowania SDF nie świadczy o aktualnych danych. Często są to zmiany czysto techniczne (np. zmiana druków). Formułowanie zagrożeń wg sztucznie narzuconych kodów bez opisu, który zawarty jest w PZO oraz bez podziału na zagrożenia potencjalne i istniejące może często wprowadzić w błąd odbiorcę. W PZO zagrożenia związane z gospodarką leśną (z grupy B) najczęściej są potencjalne, a nie istniejące. Zostało to wyjaśnione w zmienionym dokumencie. Jednakże dokument nie doprecyzowuje tej kwestii odnośnie pozostałych zagrożeń.</p>																				
8.	<p>1. Drugi akapit dotyczący świata zwierząt, w szczególności ssaków - ochronę pełną należy zmienić na ochronę ścisłą.</p> <p>2. Ostatni akapit – zarząd lasów parków narodowych należy zmienić na będących we władaniu parków narodowych.</p> <p>3. Do rozważenia zmiana układu tabeli:</p> <table border="1" style="margin-left: 20px;"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Lp.</th> <th rowspan="2">Rok</th> <th colspan="3">Lasy będące własnością Skarbu Państwa</th> <th colspan="2">Lasy innej własności</th> </tr> <tr> <th>ogółem</th> <th>W zarządzie LP</th> <th>itd</th> <th>gminne</th> <th>prywatne</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table> <p>Uzasadnienie: 1. W ustawie o ochronie przyrody w odniesieniu do ochrony gatunkowej nie występuje pojęcie „ochrony pełnej”. Z opisu należy domniemywać, że chodzi o ochronę ścisłą. 2. Od 2012 r. parki narodowe nie sprawują już trwałego zarządu nieruchomości. Obecnie grunty będące własnością Skarbu Państwa zostały oddane w użytkowanie wieczyste parków narodowych. Możliwe jest także posiadanie przez parki narodowe prawa własności gruntów leśnych, stąd zasadne będzie używanie pojęcia „grunty będące we władaniu parków narodowych”. 3. Zmiana układu tabeli sprawi, że będzie ona bardziej czytelna.</p>	Lp.	Rok	Lasy będące własnością Skarbu Państwa			Lasy innej własności		ogółem	W zarządzie LP	itd	gminne	prywatne								- uwzględniono – str. 147-148;
Lp.	Rok			Lasy będące własnością Skarbu Państwa			Lasy innej własności														
		ogółem	W zarządzie LP	itd	gminne	prywatne															
9.	<p>- str. 147</p> <p>W ostatnim akapicie omawiane są kwestie związane ze strukturą wiekową drzewostanów. W ostatnim zdaniu pojawia się pojęcie „zadrzewień w VI klasie wieku”. Propozycja zmiany na „drzewostany w VI klasie wieku”</p>	- uwzględniono – str. 149;																			

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	<p>Uzasadnienie: Generalnie zadrzewienie i drzewostan to różne pojęcia, których nie powinno się używać zamiennie, stąd dla jednolitości tekstu powinno być użyte pojęcie drzewostanu. O tym wszak traktuje cały akapit.</p>	
10.	<p>- str.148 Pierwszy akapit – zamiast „drzewostanów dębowych” powinno być „dębu” Uzasadnienie: Akapit ten traktuje o gatunkach lasotwórczych, wymieniając wszędzie gatunki z wyjątkiem dębu. Konsekwentnie warto wskazać także w tym przypadku nazwę gatunku, tekst będzie jednolity.</p>	- uwzględniono – str. 151;
11.	<p>- str. 152 W tabeli 63 należy umieścić dane dotyczące zwierząt łownych za 2015 rok w szczególności dotyczących łosia – gatunku wyrządzającego znaczące szkody w lasach</p>	- uwzględniono – str. 154;
12.	<p>- str. 153 Proponujemy doprecyzować opis leśnych kompleksów promocyjnych (LKP) poprzez zapis, że ideą LKP jest osiągnięcie kompromisu między najważniejszymi zadaniami leśnictwa: gospodarką leśną mającą na celu m.in. produkcję drewna, ochroną przyrody, badaniami naukowymi i szeroko rozumianą edukacją. Uzasadnienie: LKP są dowodem, że trwale zrównoważona, wielofunkcyjna gospodarka leśna przeciwdziała zagrożeniom lasu, wynikającym z rozwoju cywilizacji. Testuje się tu nowe technologie leśne, prowadzi prace badawcze oraz doświadczenia, których efekty są później wdrażane w całych Lasach Państwowych.</p>	- uwzględniono – str. 156;
13.	<p>- str.153 Ujednoczyć powierzchnie obszarów chronionych na terenie województwa Uzasadnienie: W pierwszym zdaniu wskazano, że na terenie województwa podlaskiego zlokalizowano występowanie blisko 645 tys. ha obszarów objętych ochroną prawną, na mocy ustawy o ochronie przyrody. Ostatnie zdanie tego akapitu wskazuje jednak, że obszary Natura 2000 zajmują w województwie podlaskim obszar 1059,9 tys. ha, co oznacza, że jest to obszar większy niż wszystkie obszary chronione tego województwa wskazane w pierwszym zdaniu. Należy tu zauważyć, że obszary Natura 2000 także są obszarami chronionym (formami ochrony przyrody) w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody.</p>	- uwzględniono – str. 160-161 - dokonano weryfikacji danych zgodnie z danymi przekazanymi przez RDOŚ w Białymstoku;
14.	<p>- str. 159</p>	- uwzględniono – str. 162-163;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	W tabeli 68 proponujemy umieścić ogólnie dostępne dane dotyczących zwierząt chronionych za 2015 rok	
15.	1. Narwiański Park Narodowy został wpisany na listę Ramsar 29 października 2002 r. stąd konieczne jest uzupełnienie. 2. Błąd literowy	- uwzględniono – str. 162;
16.	- str. 162 Pierwsze zdanie w Tytule „Krajobraz kulturowy” powinno brzmieć: „Położenie województwa podlaskiego, przez wieki podlegającego różnej administracji terytorialnej, państwowej, czy kościelnej sprawiło Uzasadnienie: Błąd literowy	- uwzględniono – str. 165;
17.	- str. 164 1. W tytule Tabeli 69 powinno być „gruntów” zamiast „gurtów”. 2. W tabeli 69, w pkt 3b powinno być: we władaniu parków narodowych” Uzasadnienie: 1. Błąd literowy 2. Uzasadnienie jak w pkt 2 niniejszej tabeli.	- uwzględniono – str. 167;
18.	- str. 169 Proponujemy zmianę sformułowania: „w lasach prywatnych, wyłączonych z gospodarki leśnej ”.. Uzasadnienie: Zgodnie z ustawą o lasach gospodarka leśna powinna być prowadzona lasach wszystkich form własności, czyli także w lasach prywatnych	- uwzględniono;
19.	- str. 169 Proponujemy wykreślenie sformułowania: „ograniczenie fragmentacji środowiska, poprzez wprowadzenie do systemu ochrony przyrody korytarzy ekologicznych” Uzasadnienie: System ochrony przyrody określony jest w ustawie o ochronie przyrody oraz rozporządzeniach wykonawczych. Rozbudowywanie systemu ochrony przyrody w ramach POŚ nie ma merytorycznego uzasadnienia.	- uwzględniono;
20.	- Uwaga ogólna Propozycja zmiany pojęcia „bioróżnorodność” na „różnorodność biologiczna” Uzasadnienie: Oba pojęcia występują zamiennie w tekście, a dla jego spójności warto używać jednolitego	- uwzględniono;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	zwrotu.	
Uwagi dot. monitoringu		
1.	- str. 25 Prognoza Należy ustosunkować się do poruszanego problemu wibracji; normy, pomiary. Uzasadnienie: Ustawa Poś nie stosuje się do wibracji	- nie uwzględniono – w związku z brakiem wiarygodnych danych nt. wyników badań wibracji, usunięto zapis;
2.	- str. 43 Prognoza Zmienić zapis. Ponadto, nie wiadomo do jakiego dokumentu autorzy się odnoszą wymieniając niżej sporządzanie map akustycznych dla dróg krajowych. Mapy akustyczne sporządza się nie tylko dla dróg krajowych ale również dla dróg, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie, linii kolejowych, po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie oraz lotnisku lotniskiem, na którym ma miejsce ponad 50 000 operacji (startów lub lądowań) statków powietrznych rocznie, z wyłączeniem lotów szkolnych wykonywanych przy użyciu samolotów o masie startowej poniżej 5 700 kg. Uzasadnienie: Po zmianie ustawy Poś od 2014 r. nie ma Polityki Ekologicznej Państwa (art. 13)	- wyjaśnienie: - odniesienie do Polityki Ekologicznej Państwa pojawia się w Prognozie ze względu na sugestię RDOŚ w Białymstoku zawartą w uzgodnieniu zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko z dnia z dnia 23 lutego 2016 r., znak: WOOŚ-I.411.2.10.2016.AR; - usunięto nieaktualny zapis;
3.	- str. 54 Prognoza Usunąć „aktualizacja” . Zgodnie z prawem mapy sporządza się co 5 lat a nie aktualizuje. Uzasadnienie: Art. 118 i 179 ustawy Poś	- uwzględniono;
4.	- str. 56 tabela 17 Programu Mapy akustyczne sporządza się nie tylko dla dróg krajowych, ale również dla dróg, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie, linii kolejowych, po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie oraz lotnisku lotniskiem, na którym ma miejsce ponad 50 000 operacji (startów lub lądowań) statków powietrznych rocznie, z wyłączeniem lotów szkolnych wykonywanych przy użyciu samolotów o masie startowej poniżej 5 700 kg. Mapa akustyczna na potrzeby realizacji „POŚ przed hałasem dla terenów” obejmuje nie miasta Łomża i Suwałki a drogi, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie w tych miastach. Uzasadnienie: Art. 118 i 179 ustawy Poś Art. 19 ust. 5 ustawy o drogach publicznych	- nie uwzględniono – nazwa zadania pochodzi z Raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska województwa Podlaskiego za lata 2013-2014 (str.80); - uwzględniono;
5.	- str. 191 Tabela 76 Programu	- uwzględniono;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	<p>Usunąć wiersz „Powierzchnia gruntów leśnych prywatnych(…)” Uzasadnienie: Informacja ta nie dotyczy obszaru „Zagrożenia poważnymi awariami”</p>	
6.	<p>- str. 191 Tabela 76 Programu Doprecyzować lub usunąć wiersz „Ilość naruszeń prawa ochrony środowiska podczas kontroli w wytypowanych zakładach” Uzasadnienie: Liczba podana w tabeli dla wiersza: „Ilość naruszeń prawa ochrony środowiska podczas kontroli w wytypowanych zakładach” sugeruje, że ilość ta dotyczy naruszeń w zakładach stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii, podczas gdy w rzeczywistości <u>jest to ogólna liczba kontroli zakładów z wyjazdem w teren, na podstawie których stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska przeprowadzonych w województwie podlaskim w 2014 r.</u> Należy więc albo doprecyzować tytuł wiersza, albo w ogóle go usunąć, bo odnosi się do obszaru szerszego niż „Zagrożenia poważnymi awariami”.</p>	- uwzględniono;
7.	<p>Załącznik nr 1.2. i pozostałe Usunąć „aktualizacja” . Zgodnie z prawem mapy sporządza się co 5 lat a nie aktualizuje. Sporządzenia map akustycznych nie można przesunąć na następne lata. Uzasadnienie: Art. 118 i 179 ustawy Poś Rozporządzenie z art. 179 Ustawa z dnia 27 lipca 2001 o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska</p>	- uwzględniono;

3. Uzasadnienie

3.1. Udział społeczeństwa

Na podstawie art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Poś organ wykonawczy województwa zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie ooś.

W związku z tym w dniu 21 marca 2016 r., zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy ooś Zarząd Województwa Podlaskiego poinformował społeczeństwo o rozpoczęciu prac nad opracowaniem projektu „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017–2020 z perspektywą do 2024 roku” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko ww. Programu. Informację opublikowano na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego, na tablicy ogłoszeń Urzędu oraz w lokalnej prasie (Kurier Poranny).

W dniu 1 sierpnia 2016 r. Zarząd Województwa Podlaskiego poinformował społeczeństwo o skierowaniu do konsultacji społecznych projektu „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 2, 3, 4 i 5 ustawy ooś oraz art. 17 ust. 4 ustawy Poś.

Dokumenty poddane konsultacjom społecznym dostępne były w wersji elektronicznej w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego oraz wyłożone zostały do wglądu w wersji papierowej w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego, w Departamencie Ochrony Środowiska, przy ul. Kard. Stefana Wyszyńskiego 1, 15-888 Białystok.

Konsultacje społeczne trwały w okresie od 2 sierpnia do 23 sierpnia 2016 r.

Uwagi i wnioski można było wносить pisemnie na adres Urzędu, ustnie do protokołu lub za pośrednictwem poczty elektronicznej.

3.2. Informacja o sposobie i zakresie uwzględnienia uwag i wniosków zgłoszonych w związku z udziałem społeczeństwa w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

W trakcie trwania konsultacji społecznych wpłynęły 2 wnioski, skierowane przez:

- 1) Regionalną Dyрекcyję Lasów Państwowych w Białymstoku – pismo z dnia 16 sierpnia 2016 r. (data wpływu do Urzędu 18 sierpnia 2016 r.), znak: ZO.720.27.2016;
- 2) Biebrzański Park Narodowy – pismo z dnia 23 sierpnia 2016 r. (data wpływu do Urzędu 23 sierpnia 2016 r.), znak: PU-442-25/569/6/21/2016.

Oba wnioski wpłynęły w wyznaczonym terminie.

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie uwag oraz sposób ich uwzględnienia.

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Tabela 2. Zestawienie uwag wniesionych w ramach konsultacji społecznych oraz sposób ich uwzględnienia w projekcie „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku” i prognozie oddziaływania na środowisko

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
Uwagi Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku z dnia 16 sierpnia 2016 r.		
1.	Str. 8-9 – w dalszym ciągu zasadnym jest aby do grupy roboczej weszli przedstawiciele Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku;	- wyjaśnienie: w dniu 17 maja 2016 r. Marszałek Województwa Podlaskiego, pismem znak: DOS-II.7011.1.10.2016, zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z prośbą o zgłoszenie przez RDOŚ w Białymstoku osoby, która wejdzie w skład Grupy Roboczej ds. opracowania „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”; w odpowiedzi na powyższe pismo RDOŚ w Białymstoku, pismem z dnia 18 maja 2016 r., znak: WOOŚ.I.070.2.2011.AR, nie wskazał osoby do Grupy Roboczej, uzasadniając odmowę kolidowaniem funkcji organu opiniującego projekt dokumentu z funkcją członka Grupy;
2.	Str. 20 – zasadnym jest zastąpienie sformułowania: „kompleks lasów pierwotnych Puszczy Białowieskiej” na: „kompleks dobrze zachowanych, często naturalnych lasów Puszczy Białowieskiej”. Przedmiotowa zmiana jest zasadna ze względu na nadużywanie przez wiele gremiów definicji „lasy pierwotne”, co nie ma w tym przypadku merytorycznego uzasadnienia;	Uwzględniono – str. 20;
3.	Str. 21 – proponuje się usunięcie sformułowania: „na którego terenie miałyby znajdować się rezerwat Rospuda”. Jest to informacja archiwalna nie potwierdzona przez RDOŚ – organ odpowiedzialny za ustanawianie rezerwatów przyrody. Ustawa o ochronie przyrody określa ścisłą procedurę ustanawiania rezerwatów przyrody. Odgórne wskazywanie takich potrzeb w Programie Ochrony Środowiska woj. podlaskiego nie ma merytorycznego uzasadnienia;	Uwzględniono – str. 21;
4.	Str. 139- na terenie Lasów Państwowych nie istnieją sformułowane zagrożenia w postaci: „uproszczenie struktury drzewostanu, często powodowane wprowadzaniem drzewostanów jednogatunkowych, niezgodność składu gatunkowego drzewostanów z typem siedliska”. W dalszym ciągu uważa się, iż zasadnym jest usunięcie ww. zagrożeń lub przebudowanie zapisu w taki sposób aby jednoznacznie wskazywał, iż obecnie prowadzona przez Lasy Państwowe gospodarka leśna, na podstawie Planów urządzania lasu, według zasad powszechnej ochrony, trwałości i ciągłości użytkowania lasu oraz	Uwzględniono – usunięto zapis;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	zrównoważonego wykorzystania i powiększania zasobów przyrodniczych gwarantuje istnienie wszystkich faz rozwojowych ekosystemów leśnych, co warunkuje występowanie dużego zróżnicowania siedliskowego i gatunkowego. Sformułowane zagrożenia obecnie nie występują, a mogą jedynie wynikać z błędnych decyzji podejmowanych w przeszłości w różnych okresach historyczno-gospodarczych;	
5.	Str. 141-144 – tabela 55 – w dalszym ciągu wnioskuje się o usunięcie przedmiotowej tabeli. Zagrożenia dla obszarów Natura 2000 powinny być sformułowane na podstawie PZO, a nie na podstawie SDF-ów, które zawierają często archiwalne informacje. Data wejścia SDF nie świadczy o aktualnych danych. Często są to zmiany techniczne (np. zmiana druków). Formułowanie zagrożeń wg sztucznie narzuconych kodów bez opisu, który zawarty jest w PZO oraz bez podziału na zagrożenia potencjalne i istniejące może często wprowadzić w błąd odbiorcę. W PZO zagrożenia związane z gospodarką leśną (z grupy B) najczęściej są potencjalne, a nie istniejące. Zostało to wyjaśnione w zmienionym dokumencie. Jednakże dokument nie doprecyzowuje tej kwestii odnośnie pozostałych zagrożeń;	Uwzględniono;
6.	Str. 153 – zasadnym jest aby przy opisywaniu Leśnych Kompleksów Promocyjnych doprecyzować, że ideą LKP jest osiągnięcie kompromisu między najważniejszymi zadaniami leśnictwa: gospodarką leśną mającą na celu m.in. produkcję drewna, ochroną przyrody, badaniami naukowymi i szeroko rozumianą edukacją. Są one dowodem, że trwale zrównoważona, wielofunkcyjna gospodarka leśna przeciwdziała zagrożeniom lasu, wynikającym z rozwoju cywilizacji. Testuje się tu nowe technologie leśne, prowadzi prace badawcze oraz doświadczenia, których efekty są później wdrażane w całych Lasach Państwowych;	Uwzględniono – str. 156;
7.	Str. 152 – tabela 63 – zasadnym jest zamieszczenie danych dotyczących zwierząt łownych za 2015 rok, w szczególności dotyczących łosia – gatunku wyrządzającego znaczące szkody w lasach;	Uwzględniono – str. 154;
8.	Str. 159 – tabela 68 – zasadnym jest zamieszczenie ogólnie dostępnych danych dotyczących zwierząt chronionych za 2015 rok;	Uwzględniono – str. 162-163;
9.	Str. 169 – proponuje się zmianę sformułowania: „w lasach prywatnych, wyłączonych z gospodarki leśnej”. Zgodnie z ustawą o lasach nadzór nad gospodarką leśną sprawuje: minister właściwy do spraw środowiska – w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa;	Uwzględniono;
10.	Str. 169 – proponuje się zmianę sformułowania: „ograniczenie fragmentacji środowiska, poprzez wprowadzenie do systemu ochrony przyrody korytarzy ekologicznych.” System	Uwzględniono;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	ochrony przyrody określony jest w ustawie o ochronie przyrody oraz rozporządzeniach wykonawczych. Rozbudowanie systemu ochrony przyrody w ramach POŚ nie ma merytorycznego uzasadnienia.	
Uwagi Biebrzańskiego Parku Narodowego z dnia 23 sierpnia 2016 r.		
Uwagi ogólne		
1.	<p>1. Autorki <i>Programu</i> dobrze identyfikują wartości przyrodnicze województwa podlaskiego, m.in. występowanie siedlisk i gatunków zagrożonych wyginięciem, rozległe obszary bagienne związane z dolinami rzecznyymi oraz dobrze zachowane lasy. Informują także o najważniejszych zagrożeniach dla bioróżnorodności regionu, do których zaliczają: obniżenie poziomu wody w dolinach rzecznych przez odwadniające systemy melioracyjne, przekształcenia linii brzegowej – umocnienia, zabudowę i pozbawienie roślinności przybrzeżnej i brzegowej oraz regulację koryt rzek. Autorki opracowania dostrzegają także potrzeby ochrony wód oraz ochrony przed skutkami suszy i powodzi; wskazują główne zagrożenia dla gospodarki wodnej, m.in. obniżenie zdolności retencyjnych terenów podmokłych poprzez melioracje odwadniające, pogłębianie i regulację cieków wodnych, skutkujące przyspieszonym spływem wody. W <i>Programie</i> zaplanowano realizację wielu zadań, których celem jest zachowanie wartości przyrodniczych i ochrona wód i dolin rzecznych, poprawa warunków wodnych i zachowanie siedlisk związanych z wodami.</p>	<p>Wyjaśnienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - program zadaniowy z dnia 30 maja uległ zasadniczej zmianie; zadania zostały zagregowane zgodnie z ustaleniami podjętymi przez członków Grupy Roboczej - spotkanie z dnia 2 czerwca; aktualny program zadaniowy jest otwartą listą działań; skonstruowany został, tak aby w razie potrzeby można było rozszerzyć zakres działania; aktualny projekt <i>Programu</i> nie zawiera konkretnych zadań i jest dodatkowo efektem ustaleń spotkania warsztatowego Grupy Roboczej w dniu 14 lipca 2016 r., na którym kwestie planu działania w zakresie gospodarowania wodami były szeroko dyskutowane; obecny program zadaniowy stanowi kompromis wypracowanym w trakcie dyskusji; - w przypadku przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko każdorazowo przeprowadzona będzie procedura oceny oddziaływania na środowisko, co pozwoli wyeliminować ewentualne ryzyko wystąpienia negatywnych skutków; to na etapie indywidualnej oceny oddziaływania poszczególne przedsięwzięcia będą rozpatrywane w sposób szczegółowy;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	<p>W tym kontekście niezrozumiałe są niektóre propozycje działań w zakresie gospodarki wodnej. W <i>Programie</i> znalazły się m.in.: melioracje gruntów, przebudowa, odbudowa zabudowy regulacyjnej rzek i odtworzenie koryt kanałów oraz zagospodarowanie brzegów rzek i jezior (w tym infrastruktura turystyczna i rekreacyjna). Znaczenie tych propozycji dla środowiska jest trudne do oceny, ponieważ w projekcie <i>Programu</i> działania te nie zostały opisane. Zakres planowanych przedsięwzięć przybliża Załącznik nr 1.4 do projektu <i>Programu Ochrony Środowiska województwa podlaskiego (...)</i> z dn. 30 czerwca 2016 r. Jego zawartość była punktem wyjścia do sformułowania celów, kierunków i zadań w zakresie gospodarki wodnej obecnej wersji <i>Programu</i>. Informacje zawarte w Załączniku potwierdzają, że planowane działania polegają m.in. na regulacji (kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego, odbudowa, przebudowa koryt rzek) oraz tworzeniu i odtwarzaniu systemów melioracyjnych (budowa i modernizacja rowów i sieci melioracyjnych). Oznacza to, że działania te mogą znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko (wg <i>Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko</i>).</p> <p>Regulacja koryta rzeki stanowi istotną ingerencję w jej ekosystem. Powoduje m.in. zmiany warunków przepływu, obniżenie poziomu wód gruntowych, zniszczenie siedlisk przyrodniczych i dewastację cieku. Melioracje osuszające powodują degradację siedlisk zależnych od wód. Uważam, że potrzeby realizacji tych działań powinny być ponownie przemyślane i zweryfikowane. W zakresie prac utrzymaniowych warto uwzględnić wskazania projektu <i>Planu utrzymania wód obejmującego obszar RZGW w Warszawie</i>. Ponadto, planowane przedsięwzięcia powinny być scharakteryzowane w <i>Programie</i> w taki sposób, aby nie było wątpliwości, co do charakteru planowanych przedsięwzięć i aby możliwa była ocena ich wpływu na środowisko.</p>	

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
2.	<p>2. Przedsięwzięcia związane z gospodarką wodną, takie jak: regulacja koryt rzecznych, zabudowa brzegów rzek i jezior, odtwarzanie systemów melioracyjnych, nie mają uzasadnienia w założeniach planów, strategii ani innych dokumentów wyznaczających ramy polityki ekologicznej albo są z nimi sprzeczne. Autorki uzasadniają ww. propozycje zapisami <i>Ramowej Dyrektywy Wodnej</i>. Tymczasem, planowane działania są sprzeczne z założeniami <i>Dyrektywy</i> oraz innych dokumentów strategicznych, w tym <i>Programu wodno-środowiskowego kraju</i>, którego celem jest ochrona wód, oraz <i>Planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030</i>, który zakłada zwiększenie możliwości retencyjnych, renaturalizację cieków wodnych oraz utrzymanie i odtwarzanie obszarów wodno-błotnych. Regulacja koryt rzecznych, zabudowa brzegów rzek i jezior i budowa kanałów melioracyjnych nie znajduje również uzasadnienia w projekcie <i>Polityki wodnej państwa do roku 2030</i>.</p>	<p>- wyjaśnienie: przywołane dokumenty nie wprowadzają również zakazu realizacji tego typu działań; zakłada się, że realizacja zadań w zakresie gospodarowania wodami będzie poprzedzona analizą rzeczywistych potrzeb, na co wskazuje <i>Polityka wodna państwa do roku 2030</i>; - w prognozie dodano zapis mówiący o potrzebie wykonania analizy potrzeb i realizacji działań jedynie w przypadkach wystąpienia wyraźnej potrzeby (str. 70 <i>Prognozy</i>);</p>
3.	<p>3. Brak opisu metod zastosowanych przy sporządzaniu <i>Prognozy</i> uniemożliwia ocenę poprawności otrzymanych wyników oceny oddziaływania <i>Programu</i> na środowisko.</p>	<p>- wyjaśnienie: opis metod zastosowanych w <i>Prognozie</i> zawarto w rozdziale III – str. 10-11 oraz w rozdziale IX – str. 51;</p>
4.	<p>4. <i>Prognoza</i> nie identyfikuje znaczących oddziaływań, których źródłem mogą być prace utrzymaniowe i regulacyjne oraz budowa i odtwarzanie systemów melioracyjnych; nie przedstawia także rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji <i>Programu</i>, w szczególności wpływu na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów. Zwracam uwagę na fakt, że część przedsięwzięć proponowanych w <i>Programie</i> jest planowana na obszarach Natura 2000 oraz otuliny Biebrzańskiego Parku Narodowego i ich realizacja byłaby niezgodna z zadaniami ochronnymi BbPN.</p>	<p>- wyjaśnienie: na obecnym stopniu ogólności nie ma możliwości przeprowadzenia szczegółowej oceny oddziaływania na środowisko poszczególnych zadań; ponadto należy zaznaczyć, że plan zadań stanowi otwartą listę; poszczególne przedsięwzięcia, co do których istnieje podejrzenie negatywnego wpływu na środowisko, będą poddawane indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko; zakłada się również, że realizacja inwestycji będzie się odbywała z uwzględnieniem poszanowania przyrody; zadania, których realizacja może znacząco wpływać na obszary chronione, w tym Biebrzański Park Narodowy, będzie się odbywała z uwzględnieniem ustaleń dokumentów dotyczących obszaru, po zasięgnięciu opinii zarówno organów zarządzających obszarami chronionymi, jak również organów ochrony środowiska;</p>

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
5.	<p>5. <i>Prognoza</i> nie identyfikuje przedsięwzięć stanowiących zagrożenie dla środowiska. W podsumowaniu wspomina się tylko o zagrożeniach związanych z realizacją niektórych zamierzeń inwestycyjnych. Brak także opisu i oceny stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, których ujęcie w <i>Prognozie</i> jest wymagane (art. 51 ust. 2b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2008 nr 199 poz. 1227). Brak tych danych uniemożliwia przeprowadzenie rzetelnej oceny wpływu projektowanego dokumentu na stan środowiska.</p>	<p>- wyjaśnienie: <i>Prognoza</i> jest zgodna z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353, ze zm.), co potwierdza pozytywna opinia RDOŚ w Białymstoku, dotycząca projektu <i>Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku</i> wraz z prognozą oddziaływania na środowisko z dnia 2 września 2016 r., znak: WPN.410.2.2.2016.AR oraz pozytywna opinia Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku nr 209/NZ/2016 z dnia 23 sierpnia 2016 r., znak: NZ.0523.106.2016;</p>
6.	<p>6. Większość oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska (w Tabeli 6 <i>Prognozy</i>) nie została przeanalizowana pod kątem czasu trwania i rodzaju oddziaływania (zgodnie ze schematem w Tabeli 5 – Rodzaje oddziaływań na środowisko). Nie przeanalizowano możliwości wystąpienia oddziaływań skumulowanych, wynikających z nakładania się różnych przedsięwzięć, w tym z różnych obszarów opracowania.</p>	<p>- wyjaśnienie: na obecnym stopniu ogólności dokumentu, nie ma możliwości przeprowadzenia szczegółowej oceny poszczególnych przedsięwzięć; nie ma możliwości przeprowadzenia oceny oddziaływań skumulowanych w obrębie całego województwa przy uwzględnieniu wszystkich działań przewidzianych do realizacji w ramach poszczególnych obszarów interwencji, w okresie 2016-2024; na etapie oceny oddziaływania na środowisko konkretnych przedsięwzięć, przewidzianych do realizacji w określonym czasie i lokalizacji, możliwa będzie wnikliwa analiza wpływu na środowisko;</p>
7.	<p>7. W <i>Prognozie</i> pobieżnie przeanalizowano istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.</p>	<p>- częściowo uwzględniono: szczegółowa analiza problemów może być prowadzona dla konkretnych inwestycji i w określonych lokalizacjach; biorąc pod uwagę obszar całego województwa i ogół zadań planowanych do realizacji, przeprowadzono analizę problemów na odpowiednim stopniu ogólności; - uzupełniono zapis na str. 25 <i>Prognozy</i>;</p>
8.	<p>8. Przemyslenia i wprowadzenia zmian w <i>Prognozie</i> wymaga ocena oddziaływania proponowanych działań na poszczególne komponenty środowiska. W niektórych przypadkach trudno uzasadnić pozytywny wpływ lub brak wpływu na środowisko. Niektórym działaniom, w tym należącym do grypy potencjalnie lub zawsze znacząco oddziałujących na środowisko wg <i>Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko</i>, przypisano brak wpływu bez jakiegokolwiek uzasadnienia.</p>	<p>- uwzględniono - tabela 6 <i>Prognozy</i> – ponownie przeanalizowano oddziaływania zadań na poszczególne komponenty środowiska; w wyniku ponownej analizy stwierdzono możliwość wystąpienia zarówno pozytywnego, jak i negatywnego oddziaływania na środowisko, m.in. w zależności od lokalizacji i zakresu przedsięwzięcia;</p>

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
9.	<p>9. Informacje zawarte w <i>Prognozie oddziaływania na środowisko</i>, o których mowa w art. 51 ust. 2 ustawy z dn. 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...), powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny. Dokument przedłożony do konsultacji nie wykorzystuje podstawowej dostępnej wiedzy, m.in. o wpływie prac utrzymaniowych i regulacyjnych na klimat i przyrodę, czy też roli obszarów mokradłowych w przeciwdziałaniu skutkom powodzi.</p>	<p>- wyjaśnienie: <i>Prognoza</i> jest zgodna z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353, ze zm.), co potwierdza pozytywna opinia RDOŚ w Białymstoku, dotycząca projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku wraz z prognozą oddziaływania na środowisko z dnia 2 września 2016 r., znak: WPN.410.2.2.2016.AR oraz pozytywna opinia Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku nr 209/NZ/2016 z dnia 23 sierpnia 2016 r., znak: NZ.0523.106.2016;</p>
Uwagi szczegółowe:		
1.	<p>1. Część rycin w <i>Programie</i> wymaga dopracowania. Mapy o numerach: 6, 7 i 9 nie mają legendy. W związku z tym brak informacji o tym, co oznaczają poszczególne symbole barwne. Mapa nr 13 z rozmieszczeniem farm wiatrowych jest nieaktualna; nie zostały na niej zaznaczone niektóre lokalizacje farm w województwie podlaskim, np. k. Bielska Podlaskiego. Dopracowania wymagają także tytuły rycin.</p>	<p>- uwzględniono -dodano legendy do map nr 6, 7 i 9; - dodano mapę z aktualnym rozmieszczeniem farm wiatrowych; - dopracowano tytuły mapy 13, 14 i 15;</p>
2.	<p>2. Informacja o oddziaływaniu turbin wiatrowych na zdrowie ludzi została podana za portalem internetowym związanym z energetyką odnawialną (str. 49), podczas gdy dane takie powinny pochodzić z niezależnych opracowań naukowych.</p>	<p>- częściowo uwzględniono - usunięto zapis, pochodzący z portalu internetowego związanego z energetyką odnawialną; - dodano informację o konieczności przestrzegania ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 961, t.j.);</p>
3.	<p>3. Kierunki interwencji w zakresie gospodarowania wodami (Zał. 1.4 <i>Programu</i>) są zbyt ogólnikowe i przez to niezrozumiałe. Propozycje kierunków: „Budowa i odtwarzanie urządzeń melioracji szczegółowej” oraz „Ograniczanie wpływu rolnictwa na wody” są ze sobą sprzeczne. Ponadto, niespójny sam w sobie jest kierunek: „Budowa i odtwarzanie systemów i urządzeń melioracji wodnych (w tym niezbędnych do realizacji zrównoważonego rolnictwa) oraz pozostałej infrastruktury służącej do retencjonowania, regulacji i ochrony zasobów wód”. Melioracje były i są wykonywane w naszym województwie ze względu na potrzeby rolnictwa i służą zrównoważonej gospodarce wodnej poprzez odprowadzanie i gromadzenie wody w zależności od jej dostępności. Wobec tego, nie ma konieczności wprowadzania tekstu w nawiasie. Błędne i niezrozumiałe jest</p>	<p>- nie uwzględniono - kwestie celów, kierunków interwencji i zadań omówione zostały na drugim spotkaniu Grupy Roboczej ds. Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku, w dniu 14 lipca 2016 r., w obecności m.in. przedstawicieli jednostek realizujących działania w zakresie gospodarowania wodami na terenie województwa podlaskiego;</p>

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
	sformułowanie „regulacja zasobów wodnych”. Lepiej wprowadzić osobny punkt mówiący o regulacji zasobów wodnych i podać na czym miałyby ona polegać, np. na ograniczeniu dostępności wody dla podmiotów gospodarczych w sytuacji alarmowo niskiego stanu wody w rzekach. Ponadto w <i>Programie</i> powinny znaleźć się działania skierowane do małych gospodarstw rolniczych dotkniętych klęską suszy.	
4.	4. Opis aktualnego stanu wód nie wskazuje na potrzebę budowy i odbudowy systemów melioracji wodnych.	- wyjaśnienie: zapisy wskazujące na potrzebę realizacji działań w zakresie melioracji wodnych zawarto na str. 69 <i>Programu</i> ;
5.	5. W Załączniku nr 1.4 <i>Programu</i> oraz w Tabeli 6 <i>Prognozy</i> wśród planowanych działań wymieniono „regulację wód”, jednak ani w <i>Programie</i> ani w <i>Prognozie</i> przedsięwzięcia tego typu nie zostały opisane - na czym miałyby one polegać? Nie przedstawiono także uzasadnienia dla realizacji tego typu zamierzeń.	- wyjaśnienie: „regulacja wód” zgodnie z art. 67. 1. ustawy Prawo wodne służy poprawie warunków korzystania z wód i ochronie przeciwpowodziowej;
6.	6. W związku z propozycjami działań <i>Programu</i> w zakresie gospodarki wodnej należy rozważyć czy w tym obszarze interwencji faktycznie wystąpią zmiany w środowisku wymienione w Tabeli nr 4: Lp. 4, kolumna nr 3, str. 33 <i>Prognozy</i> .	- wyjaśnienie: ujęcie poszczególnych działań w <i>Programie</i> nie jest gwarancją ich realizacji; każde z proponowanych działań, jeśli będzie to wynikało z przepisów prawa, będzie poddawane indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko; zakłada się również, że realizacja wszelkich działań na terenie województwa będzie się odbywała z uwzględnieniem zakazów, nakazów i ustaleń ujętych w dokumentach powołujących obszary chronione oraz w dokumentach strategicznych i programowych dotyczących takich obszarów i zasad ich użytkowania; w związku z tym zakłada się, że w wyniku realizacji zadań w ramach obszaru interwencji gospodarowanie wodami można się spodziewać zmian zawartych w tabeli 4, lp. 4, kolumna 3, str. 33 <i>Prognozy</i> ;
7.	7. W Załączniku nr 1.8 <i>Programu</i> brakuje działań ukierunkowanych na ograniczenie zanieczyszczeń ze źródeł rolniczych, likwidację i przeciwdziałanie powstawaniu nowych, nielegalnych wysypisk śmieci, co wynikałoby z założeń <i>Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017</i> .	- wyjaśnienie: działania ukierunkowane na ograniczenie zanieczyszczeń ze źródeł rolniczych zawarto w załączniku 1.4. zadania 17-18; - działania związane z likwidacją nielegalnych wysypisk śmieci zawarto w załączniku 1.7. zadanie 1; - działania związane z przeciwdziałaniem powstawaniu nowych nielegalnych wysypisk przewidziane w <i>Programie</i> , to przede wszystkim podnoszenie świadomości społeczeństwa – załącznik 1.8. zadania 20-21;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
8.	8. Nazwę kierunku działania w Zał. 1.4 <i>Programu</i> : „Powiązanie systemów dolin rzecznych (jako naturalnych korytarzy ekologicznych) z zarządzaniem ryzykiem powodziowym, systemem obszarów chronionych i programem zwiększania możliwości retencyjnych, poprzez wykorzystanie naturalnych uwarunkowań terenu” proponuję uprościć: „Ochrona (utrzymanie oraz odtwarzanie) ciągłości korytarzy ekologicznych”.	- nie uwzględniono - kierunki interwencji i zadania były tematem dyskusji drugiego spotkania Grupy Roboczej w dniu 14 lipca 2016 r., na którym ustalono listę zamierzeń w ramach <i>Programu</i> ;
9.	9. Wnoszę, by w Zał. 1.9 <i>Programu</i> w nazwie kierunku: „Monitoring przyrodniczy różnorodności biologicznej i krajobrazowej w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska” zrezygnować z zapisu: „w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska” gdyż monitoring przyrodniczy i sozologiczny nie jest wykonywany wyłącznie przez GIOŚ. Monitoring przyrodniczy prowadzą także Parki narodowe.	- uwzględniono;
10.	10. Nazwę kierunku: „Zarządzanie środowiskiem” w Zał. 1.9 <i>Programu</i> proponuję rozwinąć. Wszystkie wyżej wymienione kierunki w tabeli są elementem zarządzania środowiskiem.	- nie uwzględniono - kierunki interwencji i zadania były tematem dyskusji drugiego spotkania Grupy Roboczej w dniu 14 lipca 2016 r., na którym ustalono listę zamierzeń w ramach <i>Programu</i> ;
11.	11. Nazwa kierunku interwencji w Zał. 1.9 <i>Programu</i> : „Ochrona krajobrazu” jest podobna do nazwy celu „Ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego” i powinna zostać zmieniona.	- nie uwzględniono - kierunki interwencji i zadania były tematem dyskusji drugiego spotkania Grupy Roboczej w dniu 14 lipca 2016 r., na którym ustalono listę zamierzeń w ramach <i>Programu</i> ;
12.	12. Do celu „Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i zainteresowania środowiskiem przyrodniczym” w Zał. 1.4 <i>Programu</i> proponuję dodać jeszcze jeden kierunek: „Edukacja ekologiczna, m.in. podnosząca świadomość społeczeństwa w zakresie skutków niekontrolowanej konsumpcji dób naturalnych”.	- nie uwzględniono - kierunki interwencji i zadania były tematem dyskusji drugiego spotkania Grupy Roboczej w dniu 14 lipca 2016 r., na którym ustalono listę zamierzeń w ramach <i>Programu</i> ;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
13.	<p>13. Wskaźniki monitoringu dotyczące gospodarowania wodami nie mogą opierać się wyłącznie na wskaźnikach technicznych budowli wodnych, ponieważ celem ochrony zasobów wodnych jest m.in. ochrona ich elementu biotycznego. Wskaźniki wykorzystane do monitoringu powinny opierać się na ocenie stanu wód – ilościowego, jak również jakościowego, wykonywanej zgodnie z wytycznymi Ramowej Dyrektywy Wodnej. Wskaźniki te warto uzupełnić o powierzchnię otwartych (niezabudowanych) obszarów zalewowych oraz dobrze uwodnionych terenów torfowiskowych w dolinach rzecznych. Ponadto, budowę zbiorników retencyjnych w województwie podlaskim należy dobrze przemyśleć, gdyż nie dysponujemy wielkimi rzekami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - częściowo uwzględniono - wskaźniki zawarte w Programie zostały określone na podstawie Wytycznych MŚ; - wskaźniki dotyczące powierzchni otwartych obszarów zalewowych, czy dobrze uwodnionych terenów torfowisk w dolinach rzecznych, są trudne (lub nawet niemożliwe) do pozyskania w odniesieniu do województwa, stąd też nie wzięto ich pod uwagę; - dodano wskaźniki dotyczące jakości wód; - zadania związane z budową zbiorników retencyjnych planowane są do realizacji np. przez Lasy Państwowe;
14.	<p>14. Wskaźniki monitoringu dotyczące ochrony klimatu i jakości powietrza proponuję uzupełnić o wskaźnik: „Liczba unowocześnionych indywidualnych systemów grzewczych (rezygnacja z opalania węglem)”.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nie uwzględniono - brak ewidencji unowocześnionych indywidualnych systemów grzewczych w skali województwa; dane nie do pozyskania;
15.	<p>15. Do wskaźników monitoringu dotyczących gleb warto dodać „Powierzchnię obszarów OSN”.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uwzględniono;
16.	<p>16. Do wskaźników monitoringu w zakresie gospodarki odpadami proponuję dodać wskaźnik: „Liczba zlikwidowanych, nielegalnych wysypisk śmieci”.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -nie uwzględniono - brak rzetelnych danych dotyczących likwidowanych dzikich wysypisk;
17.	<p>17. Wskaźniki monitoringu dotyczące zasobów przyrodniczych proponuję uzupełnić o następujące wskaźniki: 1. Liczba wdrożonych w życie Planów Ochrony, Planów Zadań Ochronnych i innych; 2. Liczba realizowanych programów ochrony gatunków i siedlisk; 3. Liczba przejść dla dużych zwierząt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uwzględniono częściowo – dodano wskaźnik pn. Liczba wdrażanych planów zadań ochronnych; - wskaźnika dotyczącego realizowanych programów ochrony gatunków i siedlisk nie uwzględniono, w związku z brakiem wiarygodnych rejestrów zawierających dane w tym zakresie; - wskaźnika dotyczącego przejść dla dużych zwierząt nie uwzględniono, z uwagi na fakt, że występowanie tego typu infrastruktury nie odzwierciedla stanu zasobów przyrodniczych; budowa przejść dla zwierząt jest działaniem infrastrukturalnym, nie wynikającym bezpośrednio z realizacji działań w ramach obszaru interwencji Zasoby przyrodnicze;
18.	<p>18. Dane o powierzchni obszarów chronionych w województwie (str. 23 Prognozy) są niespójne: „645 tys. ha obszarów objętych ochroną (...)”, „obszary należące do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 zajmują na terenie województwa powierzchnię 1 059,9 tys. ha”.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uwzględniono - zweryfikowano i zaktualizowano dane;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
19.	<p>19. Wyjaśnienia wymaga stwierdzenie zawarte w <i>Prognozie</i> na str. 24: „Analiza istniejącego stanu zasobów przyrodniczych, systemu obiektów i obszarów chronionych, w tym obszarów Natura 2000 oraz powiązań przyrodniczych w obrębie województwa podlaskiego, w kontekście zmian zachodzących w tym zakresie w ostatnim dziesięcioleciu, daje obraz pozytywny.” Proszę o podanie źródła takiego twierdzenia. Dostępne publikacje naukowe wskazują raczej na spadek i ubożenie populacji cennych gatunków oraz pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych.</p>	<p>- uwzględniono - usunięto zapis budzący wątpliwości;</p>
20.	<p>20. Diagnoza zagrożeń dla przyrody przedstawiona na str. 25 <i>Prognozy</i> nie jest poprawna, ponieważ problem jest już nieaktualny. Obecnie problemem może być zbyt intensywne użytkowanie użytków zielonych, nie zaś brak użytkowania. Proszę spojrzeć na dane statystyczne dotyczące np. powierzchni użytków zielonych, do których są pobierane dopłaty. Tylko Biebrzański PN użytkuje kośnie (poprzez mechanizm dzierżaw) ponad 8 tys. ha terenów otwartych (łąki, turzycowiska). Nie istnieje obecnie zagrożenie wskazane przez Autorki Prognozy ze względu na ogólną dostępność pól rolniczych. Wnoszę o wykreślenie akapitu: „Dość powszechnym problemem na terenie województwa podlaskiego, dotyczącym szczególnie obszarów w dolinach rzecznych jest zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk. Koszenie oraz wypas łąk podmokłych i bagiennych jest czynnikiem kształtującym i stabilizującym otwarte zbiorowiska roślinne, a co za tym idzie, decydującym o występowaniu charakterystycznych gatunków zwierząt. Zaniechanie wykaszania zbiorowisk turzycowych i turzycowo-mszystych przez rolników jest przyczyną ekspansji zakrzaczeń i roślinności drzewiastej. Obserwuje się postępujące zjawisko sukcesji w kierunku zbiorowisk leśnych lub szuwarowych, co może powodować spadek bioróżnorodności”.</p>	<p>- uwzględniono - usunięto zapis budzący wątpliwości;</p>

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
21.	<p>21. Na str. 26 <i>Prognozy</i>, pod koniec akapitu: „W ramach podsumowania należy zaznaczyć, że problemy ochrony środowiska, w tym problemy dotyczące obszarów objętych ochroną, z jakimi boryka się województwo podlaskie, w większości są istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu. Realizacja działań w kierunkach związanych przede wszystkim z rozwojem infrastruktury liniowej, może wywołać konflikty w obszarach szczególnie cennych przyrodniczo”, warto dodać, iż obecnie istnieją rozwiązania minimalizujące to negatywne oddziaływanie. W świetle obowiązujących uregulowań prawnych, sposobem na rozwiązanie tego problemu jest przede wszystkim rozważenie czy dana inwestycja na obszarze chronionym jest faktycznie niezbędna, czy istnieje możliwość zmiany lokalizacji. Jeśli inwestycja ma powstać to należy zastanowić się nad rozwiązaniami najbardziej przyjaznymi środowisku a dopiero wówczas nad możliwością i zakresem kompensacji.</p>	<p>- uwzględniono - dodano sugerowany zapis;</p>
22.	<p>22. Nie można się zgodzić z treścią kolejnego paragrafu: „Wszystkie te rozwiązania są trudne w realizacji. Najmniej korzystna sytuacja ma miejsce wówczas, kiedy dochodzi do przyjęcia rozwiązania trzeciego. Rezygnacja, powoduje brak rozwiązania ważnych problemów lokalnych społeczności, a w efekcie doprowadza do wykształcenia postaw niechętnych ochronie przyrody. W praktyce na wiele lat zamyka to definitywnie drogę do realizacji jakichkolwiek działań ochronnych”. Wnoszę o jego usunięcie. Inwestycje nie służące środowisku, mające negatywne na nie oddziaływanie z reguły nie są również korzystne dla społeczeństwa, tylko służą interesom pewnej grupy ludzi. Ponadto, tego typu rozważania nie są przedmiotem <i>Prognozy</i>.</p>	<p>- uwzględniono - usunięto paragraf;</p>

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
23.	<p>23. W związku z zagrożeniem hałasem, w mojej ocenie nie liczba km nieutwardzonych dróg jest problemem lecz zwiększony ruch drogowy. Co roku o ok. 10% wzrasta natężenie ruchu drogowego na drodze krajowej nr 8 (dane z Raportu oceny oddziaływania na środowisko odcinka drogi Suchowola - Sztabin). Zwiększa się prędkość rzeczywista pojazdów oraz dostępność do „głośnych” pojazdów, tj. motorów, kładów. Zmiana nawierzchni drogi nie ograniczy znacząco oddziaływania na klimat akustyczny. Warto pomyśleć o ekranach akustycznych lub lokalizacji niektórych inwestycji z dala od zabudowy. Największe natężenia hałasu są notowane w dużych ośrodkach miejskich, warto zatem rozważyć wprowadzanie skutecznych nasadzeń izolacyjnych, tworzenie śródmiejskich obszarów zieleni ograniczających pochłaniających hałas jak też pochłaniających część zanieczyszczeń z powietrza (str. 27 <i>Prognozy</i>).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uwzględniono - wśród problemów w zakresie hałasu akustycznego wymieniono wzrastające natężenie ruchu; - pozostawiono zapis dotyczący nieutwardzonych dróg, do którego dodano również „słabej jakości nawierzchnię”;
24.	<p>24. Pola elektromagnetyczne są wytwarzane również przez linie energetyczne i stacje transformatorowe, dlatego warto planować je rozsądnie i bez nadmiaru (str. 27 <i>Prognozy</i>). Z planów województwa należy usunąć budowę linii wysokiego napięcia przecinającej dolinę Biebrzy w nowym miejscu (Nowy Dwór - Sztabin, przekroczenie Biebrzy w okolicach Kamiennej), która stwarza również poważne zagrożenie przyrodnicze.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nie uwzględniono - na str.27 <i>Prognozy</i> wymieniane są najistotniejsze problemy zidentyfikowane na terenie województwa; pole elektromagnetyczne wytwarzane przez linie energetyczne i stacje transformatorowe według dostępnych badań (WIOŚ) nie są wskazywane jako problem; - w <i>Programie</i> nie wskazano do realizacji tak szczegółowego zadania;
25.	<p>25. Na str. 30 <i>Prognozy</i> wskazano zagrożenia zasobów wodnych wynikające z nie realizowania działań wskazanych w <i>Programie</i>. Uważam, że podobne skutki („pogorszenie jakości wód”) może przynieść realizacja działań określanych jako konserwacja gruntowna cieków, regulacja cieków czy też nieprzemyślane melioracje użytków zielonych na terenach cennych przyrodniczo. Taka informacja powinna znaleźć się w tekście <i>Prognozy</i> w związku z propozycjami zgłaszanymi do <i>Programu</i> przez RZGW Warszawa i WZMiUW w Białymstoku. W mojej ocenie „zahamowanie wzrostu retencji zbiornikowej” nie jest poważnym zagrożeniem. Uważam, że znacznie gorsze skutki przyrodnicze przyniesie zmniejszenie powierzchni obszarów naturalnej retencji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - częściowo uwzględniono - dodano zapisy dotyczące konieczności zwrócenia szczególnej uwagi na zasadność realizacji zadań z zakresu melioracji, regulacji i konserwacji cieków; - <i>Program</i> zakłada, że wszelkie działania ujęte w dokumencie, także te proponowane przez RZGW Warszawa oraz WZMiUW w Białymstoku, będą realizowane w sposób „przemyślany”, a ich realizacja będzie poprzedzona rzetelną analizą i oceną oddziaływania na środowisko oraz uzasadniona rzeczywistymi potrzebami;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
 „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
26.	<p>26. Zakres proponowanych działań związanych z adaptacją do zmian klimatu zawartych w <i>Programie</i> jest planem minimalnym. Adaptacja do zmieniających się warunków klimatycznych powinna polegać przede wszystkim na bardzo ostrożnym zarządzaniu zasobami naturalnymi i na zmniejszeniu presji na środowisko naturalne. Z drugiej strony społeczeństwo powinno być informowane o zagrożeniach związanych ze tymi zmianami i o sposobach ograniczania wpływu na klimat, np. poprzez ograniczanie zużycia paliw kopanych, ograniczanie zużycia wody, ograniczanie konsumpcji, szczególnie towarów wytworzonych w sposób nie zrównoważony. Podstawowym działaniem ww. kierunku powinno być podnoszenie świadomości społecznej w zakresie oszczędnego korzystania z zasobów środowiska. Działaniem adaptacyjnym do zmian klimatu jest również utrzymanie dobrego uwodnienia terenów bagiennych. Odwodnione torfowiska odpowiadają za znaczną część emisji gazów cieplarnianych.</p>	<p>- wyjaśnienie: zgodnie z <i>Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska</i>, opublikowanych przez Ministerstwo Środowiska (wrzesień 2015 r.) przyjęte w <i>Programie</i> rozwiązania, w ramach poszczególnych 10 obszarów interwencji, uwzględniają zagadnienia horyzontalne, w tym adaptację do zmian klimatu; poza wskazanymi w <i>Programie</i> wprost działaniami zmierzającymi do przeciwdziałania zmianom klimatu, czy adaptacji do zmieniających się warunków klimatycznych, w dokumencie ujęto kierunki interwencji i zadania o charakterze synergicznym, tj. właśnie sugerowane podnoszenie świadomości społecznej, działania na rzecz zmniejszania presji na środowisko, racjonalne gospodarowanie zasobami, których realizacja ma służyć również adaptacji do zmian klimatu; ponadto proponowane w <i>Programie</i> zamierzenia stanowią otwartą listę zadań;</p> <p>- na str. 31 <i>Prognozy</i> rozszerzono zapis dotyczący planu działań związanych z adaptacją do zmian klimatu;</p>
27.	<p>27. Nie prowadzenie monitoringu nie skutkuje pogorszeniem stanu środowiska (str. 31 <i>Prognozy</i>). Brak działań kontrolnych prowadzi do braku wiedzy o stanie środowiska.</p>	<p>- wyjaśnienie: w uwadze zawarto część zdania „wyjętą” z kontekstu;</p> <p>- brak aktualnej wiedzy o zmianach zachodzących w środowisku, może skutkować brakiem odpowiednio szybkiej reakcji na te zmiany, a co za tym idzie może doprowadzić do pogorszenia stanu środowiska;</p>
28.	<p>28. Wzrost powierzchni upraw energetycznych niekoniecznie jest pożądanym efektem. Wiele z gatunków roślin w tego typu uprawach to rośliny ekspansywne obcego pochodzenia. Również Komisja Europejska sceptycznie podchodzi do upraw roślin energetycznych, promując od kilku lat wytwarzanie energii z produktów ubocznych, np. gnojowicy. Wprowadzenie upraw energetycznych może się wiązać z przekształcaniem użytków zielonych (w tym na obszarach chronionych) na pola uprane, co będzie miało niekorzystny wpływ na przyrodę województwa i kraju. Wnoszę o usunięcie tego punktu lub odpowiednią modyfikację (str. 33 <i>Prognozy</i>).</p>	<p>- uwzględniono - zmodyfikowano zapis;</p>

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
29.	<p>29. Na pewno brak realizacji działań zawartych w <i>Programie</i> w prezentowanej postaci nie spowoduje „nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych, wpływającego na stan zasobów przyrody, a szczególnie lasów, czy terenów mokradłowych” (str. 34 <i>Prognozy</i>). Ani zwiększenie liczby zbiorników retencyjnych, ani budowa wałów przeciwpowodziowych nie zapobiegnie i nie ograniczy zmian klimatycznych. Również lasy świetnie sobie poradzą bez interwencji człowieka. Pożary lasów występują od zarania dziejów i są czynnikiem kształtującym ich różnorodność biologiczną. Konsultowane dokumenty nie wskazują działań i kierunków interwencji polegających na dostosowaniu gospodarki leśnej do wymogów wynikających z ochrony sieci obszarów Natura 2000, o których mowa w <i>Polityce Ekologicznej Państwa</i>. Ponadto, samo stworzenie planów ochrony czy planów zadań ochronnych w żaden sposób nie oddziałuje pozytywnie na zasoby przyrodnicze. Dokumenty te muszą być wdrożone w życie, by przyniosły korzyści przyrodzie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - częściowo uwzględniono - usunięto zapis dotyczący nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych; - uzupełniono zapis dotyczący planów ochronnych o konieczność ich wdrażania; - odniesienie do Polityki Ekologicznej Państwa pojawia się w <i>Prognozie</i> ze względu na sugestię RDOŚ w Białymstoku zawartą w uzgodnieniu zakresu <i>Prognozy</i>; W <i>Programie</i> nie ma odniesienia do tego dokumentu, ponieważ po zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska, od 2014 r. nie ma Polityki Ekologicznej Państwa (art. 13);
30.	<p>30. Wśród celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym (str. 34) brak odniesienia do Strategii nt. Różnorodności Biologicznej, cel 2020. Jest to podstawowy dokument wspólnotowy mówiący o kierunkach i uwarunkowaniach ochrony środowiska naturalnego i środowiska człowieka. Brak również odniesień do Dyrektyw: Ptasiej i Siedliskowej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uwzględniono – str. 36-37 <i>Prognozy</i>;

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
31.	<p>31. Budowa i odtwarzanie systemów i urządzeń melioracji wodnych (w tym niezbędnych do realizacji zrównoważonego rolnictwa) oraz pozostałej infrastruktury służącej do retencjonowania, regulacji i ochrony zasobów wodnych może zmniejszyć szanse osiągnięcia wskazanych celów (str. 37 <i>Prognozy</i>), szczególnie jeśli zostaną zrealizowane inwestycje zgłoszone do Projektu przez WZMiUW Białystok, RZGW Warszawa oraz przez niektóre gminy (Załącznik 1.4 do projektu <i>Programu</i> z dn. 30 czerwca 2016 r.). <i>Prognoza</i> powinna uwzględnić te zagrożenia i rozwiązać wątpliwości w jakim zakresie prace związane z utrzymaniem, odbudową systemów melioracyjnych oraz budową urządzeń wodnych mogą być realizowane.</p> <p>W <i>Prognozie</i> powinien znaleźć się ogólny zapis wskazujący na zagrożenia związane budową zbiorników wodnych oraz zalecenie wykonywania raportów ocen oddziaływania na środowisko dla tego typu inwestycji. Autorki <i>Prognozy</i> powinny wziąć pod uwagę skutki przyrodnicze dotychczasowych tego typu prac zawarte, np. w raporcie stowarzyszenia Nasza Natura¹ czy w innych, licznych publikacjach. <i>Polityka Ekologiczna Państwa</i> mówi o rozważnym modernizowaniu systemów melioracyjnych „przez zaopatrzenie ich w urządzenia piętrzące wodę, umożliwiające sterowanie odpływem.” Również inne kierunki zawarte ww. dokumencie strategicznym wydają się nie mieć swojego odzwierciedlenia w <i>Programie</i>. <i>Prognoza</i> wymienia te kierunki (na str. 41-42), jednak nie formułuje wniosków, zaleceń ani nie zwraca uwagi na braki w tym zakresie w <i>Programie</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - częściowo uwzględniono - zgodnie z ustaleniami pierwszego spotkania Grupy Roboczej ds. Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku z dnia 2 czerwca 2016 r. przyjęto koncepcję uogólnienia planu zadaniowego ujętego w <i>Programie</i>, tak aby do listy zadań planowanych do realizacji można było dodawać kolejne w miarę potrzeb; biorąc pod uwagę ogólny charakter obecnego planu zadaniowego, można jedynie zaznaczyć, że wszelkie inwestycje, szczególnie w obrębie obszarów chronionych, będą realizowane pod warunkiem uwzględnienia zakazów, nakazów i ustaleń ujętych w dokumentach powołujących te obszary oraz w dokumentach strategicznych i programowych dotyczących tych obszarów i zasad ich użytkowania; każde z przedsięwzięć, znacząco oddziałujących na środowisko, zgodnie z przepisami prawa, będzie poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko; zakłada się że ocena taka będzie prowadzona z należytą starannością, rzetelnie i wnikliwie; - na str. 68 dodano powyższy zapis; - odniesienie do <i>Polityki Ekologicznej Państwa</i> pojawia się w <i>Prognozie</i> ze względu na sugestię RDOŚ w Białymstoku zawartą w uzgodnieniu zakresu <i>Prognozy</i>; W <i>Programie</i> nie ma odniesienia do tego dokumentu, ponieważ po zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska, od 2014 r. nie ma <i>Polityki Ekologicznej Państwa</i> (art. 13);

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
32.	<p>32. Str. 50 <i>Prognozy</i>: „W przypadku ustaleń <i>Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020, z perspektywą do 2024 roku</i> nie uzasadnione byłoby zalecenie odstąpienia od realizacji zawartych w dokumencie rozwiązań. Rezygnacja z wdrażania <i>Programu</i>, jako kompleksu celów i zadań, byłaby dla jakości środowiska przyrodniczego i życia mieszkańców rozwiązaniem mniej korzystnym niż potencjalne znaczące negatywne oddziaływania”. Stwierdzenie to powinno być poparte argumentami w zakresie wpływu na wody działań przedłożonych przez WMiUW Białystok czy RZGW Warszawa.</p>	<p>- wyjaśnienie: na str. 51 <i>Prognozy</i> znajduje się zapis: „Dla wszystkich przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko <i>Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko</i> nakłada obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko. W związku z tym szczegółowa analiza wpływu poszczególnych zadań zostanie przeprowadzona w ramach procedury oceny oddziaływania na środowisko. W ramach procedury oceny oddziaływania na środowisko przeanalizowane zostaną rozwiązania alternatywne dla poszczególnych inwestycji, a także ewentualne działania minimalizujące negatywny wpływ na środowisko.” – zapis ten dotyczy wszystkich przedsięwzięć – również tych zgłoszonych przez RZGW Warszawa i WZMiUW w Białymstoku; <i>Program Ochrony Środowiska</i> zakłada realizację przedsięwzięć zarówno bezpośrednio służących przyrodzie, jak również takich, które wynikają z założeń innych dokumentów lub służą poszczególnym sektorom gospodarki, np. rolnictwu, przy założeniu, że ich realizacja będzie przebiegała z poszanowaniem przyrody i przy zachowaniu wymogów prawa; w związku z tym nie przewiduje się sytuacji, że realizacja zadań ujętych w <i>Programie</i> będzie w sposób zamierzony szkodziła przyrodzie;</p>
33.	<p>33. W Tab. 6 (str. 51 <i>Prognozy</i>) wątpliwe jest pozytywne oddziaływanie niektórych zamierzeń na przyrodę, np. „Budowy/rozbudowy/modernizacji sieci gazowej i infrastruktury towarzyszącej”, „Budowy zbiorników retencyjnych (w ramach adaptacji do zmian klimatu)”. Dla przykładu - budowa zbiornika retencyjnego w m. Bobra Wielka, gm. Nowy Dwór została uznana przez RDOŚ w Białymstoku za szkodę w środowisku. Ta sama uwaga dotyczy m.in. wszystkich ocen oddziaływania „Budowy i odtwarzania systemów i urządzeń melioracji wodnych (w tym niezbędnych do realizacji zrównoważonego rolnictwa) oraz pozostałej infrastruktury służącej do retencjonowania, regulacji i ochrony zasobów wód”.</p>	<p>- uwzględniono – ponownie przeanalizowano oddziaływania zadań na poszczególne komponenty środowiska; w wyniku ponownej analizy stwierdzono możliwość wystąpienia zarówno pozytywnego, jak i negatywnego oddziaływania na środowisko, m.in. w zależności od lokalizacji i zakresu przedsięwzięcia;</p>

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
34.	<p>34. Trudno uzasadnić pozytywne oddziaływanie na środowisko „Zagospodarowania brzegów rzek i jezior (w tym infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej)”. Zagospodarowanie brzegów rzek i jezior jest źródłem negatywnych oddziaływań, co dokumentuje literatura specjalistyczna. Dlatego nie można zgodzić się ze stwierdzeniem, że ustalenia Programu mają jedynie pozytywne, długoterminowe oddziaływanie na środowisko, zadania przewidziane w okresie programowania będą miały stałe efekty. Należy wskazać znaczące negatywne oddziaływania tych propozycji Programu, które odnoszą się do gospodarki wodnej.</p>	<p>- nie uwzględniono -zagospodarowanie turystyczne brzegów rzek i jezior zapobiega swobodnemu, niezorganizowanemu ruchowi turystycznemu; ogranicza również negatywny wpływ związany z ruchem turystycznym, „dzikimi” biwakami, (zaśmiecaniem, załatwianiem potrzeb fizjologicznych, paleniem ognisk itp.); organizacja toalet, koszy na śmieci, czy miejsc na biwak, czy ognisko umożliwia uporządkowanie ruchu turystycznego i służy ochronie środowiska;</p>
35.	<p>35. Kierunek interwencji „Odtwarzanie ciągłości ekologicznej i renaturalizacja rzek” na str. 55 Prognozy stoi w sprzeczności z kierunkiem wcześniej wymienionym. Nie da się realizować obu kierunków, tj. kanalizacji rzek i utrzymywania ich naturalności jednocześnie. Ponadto, działanie nr 16 „Wdrożenie małej retencji na obszarach Natura 2000 i innych cennych przyrodniczo (w tym na obszarach bagiennych i torfowiskowych)” ma uzasadnienie tylko w sytuacjach kiedy doszło do zniszczenia naturalnej funkcji retencyjnej danego terenu. W obszarach Natura 2000 działania powinny przede wszystkim koncentrować się na utrzymaniu naturalnej retencji. Obszary wodno-błotne są z definicji obszarami gromadzącymi wodę i podstawowym działaniem powinno być utrzymanie ich dobrego uwodnienia, nie zaś budowa zbiorników małej retencji.</p>	<p>- nie uwzględniono - kierunki interwencji i zadania, szczególnie w obszarze interwencji Gospodarowanie wodami były tematem dyskusji drugiego spotkania Grupy Roboczej w dniu 14 lipca; strony dyskusji wskazywały na trudności w osiągnięciu kompromisu w tym zakresie; należy zaznaczyć, że proponowane działania, zgodnie z polityką ochrony środowiska, w pierwszej kolejności będą brane pod uwagę rozwiązania najbardziej korzystne dla środowiska; nie można jednak pomijać potrzeb rolnictwa, jako jednej z głównych inteligentnych specjalizacji województwa podlaskiego; ponadto wskazana w uwadze ”kanalizacja rzek” nie ma miejsca na terenie województwa i nie jest planowana; warto również zwrócić uwagę na fakt, że poszczególne działania będą podejmowane lokalnie, tam gdzie zajdzie potrzeba ich realizacji (wszystkie zadania wskazane w Programie nie będą realizowane w jednym miejscu);</p>
36.	<p>36. Zapis w punkcie nr 17 na str. 56 Prognozy jest niewystarczający. Stosowanie dobrych praktyk jest fakultatywne i większość z rolników ich nie stosuje. Zapis w obecnej postaci jest martwy i w tej postaci nie przyczyni się do ograniczenia wpływu rolnictwa na zasoby przyrodnicze (glebę i wodę). Wprowadzenie skutecznych kontroli terenowych przez WIOŚ lub ARIMR oraz pomiar zawartości związków azotu w glebie pomogłyby ograniczyć nielegalny proceder stosowania nawozów w okresie niedozwolonym. Zapis w punkcie 18 jest słuszny, jednak obecnie rolnicy nie otrzymują wsparcia finansowego za utrzymanie stref buforowych, międz śródpołnych i zachowanie terenów bagiennych.</p>	<p>- częściowo uwzględniono - zadanie nr 17 w obszarze interwencji Gospodarowanie wodami pozostawiono bez zmian; nawet jeśli stosowanie dobrych praktyk jest fakultatywne i rzadko ma miejsce, to jest działaniem pożądanym; zakłada się, że realizacja zadań w zakresie edukacji ekologicznej wraz z „zachętami” w formie np. programu rolno-środowiskowo-klimatycznego może się przyczynić do wzrostu liczby rolników stosujących dobre praktyki; - w Programie i Prognozie zmieniono brzmienie zadania nr 18 w obszarze interwencji gospodarowanie wodami, zgodnie z aktualnymi pakietami programu rolno-środowiskowo-klimatycznego);</p>

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Lp.	Uwaga	Sposób uwzględnienia z uzasadnieniem
37.	37. W punkcie 20 – Monitoringiem należy objąć wszystkie tereny, nie tylko OSN, by zapobiegać nadmiernej eutrofizacji, a nie zwalczać jej skutki. W punkcie 22 – do programu edukacji należy dopisać również podnoszenie świadomości ekologicznej w zakresie odpowiedzialnego używania wody. Punkt 23 dotyczy ochrony zdrowia, nie zasobów wodnych.	- wyjaśnienie: zadania z zakresu monitoringu wód (poza obszarami OSN) zawarto w obszarze interwencji Gospodarka wodno-ściekowa załącznik 1.5. - zadanie nr 18; - zadanie 23 dotyczące promowania wody do picia nie wyklucza przekazywania treści związanych z uświadamianiem społeczeństwa, jak istotna jest ochrona zasobów wód; zadanie zgłaszane było przez spółki wodociągowe w ramach edukacji ekologicznej w zakresie gospodarowania wodami;
38.	38. Do propozycji działań w ramach kierunku interwencji „Powiązanie systemów dolin rzecznych (jako naturalnych korytarzy ekologicznych) z zarządzaniem ryzykiem powodziowym, systemem obszarów chronionych i programem zwiększania możliwości retencyjnych, poprzez wykorzystanie naturalnych uwarunkowań terenu” (str. 64 <i>Prognozy</i>), proponuję dodać: „Promowanie wdrażania idei zielonej infrastruktury”.	- nie uwzględniono - kierunki interwencji i zadania były tematem dyskusji drugiego spotkania Grupy Roboczej w dniu 14 lipca 2016 r., na którym ustalono listę zamierzeń w ramach Programu;
39.	39. Do propozycji działań w ramach kierunku interwencji: „Racjonalne powiększanie zasobów leśnych i dostosowanie składu gatunkowego drzewostanu do siedliska oraz zwiększanie różnorodności biocenoz leśnych, z uwzględnieniem gatunków odpornych na susze i podtopienia” (str. 65 <i>Prognozy</i>), należy dodać punkt 22: „Zapobieganie odwadnianiu terenów bagiennych w granicach form ochrony przyrody i w ich otulinach”.	- nie uwzględniono - kierunki interwencji i zadania były tematem dyskusji drugiego spotkania Grupy Roboczej w dniu 14 lipca 2016 r., na którym ustalono listę zamierzeń w ramach Programu;
40.	40. Do propozycji działań w ramach kierunku interwencji: „Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów” (str. 65 <i>Prognozy</i>) proponuję dodać punkt 23: „Kompleksowy projekt adaptacji terenów bagiennych do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z odwodnieniem”.	- nie uwzględniono - kierunki interwencji i zadania były tematem dyskusji drugiego spotkania Grupy Roboczej w dniu 14 lipca 2016 r., na którym ustalono listę zamierzeń w ramach Programu;
41.	41. Str. 66 <i>Prognozy</i> , punkty 30 i 31: Granice form ochrony przyrody określają odpowiednie akty prawa. Należy rozwinąć i wyjaśnić zakres wskazanych działań.	- wyjaśnienie: zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774) wskazanie lokalizacji i granic parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych (...) jest elementem audytu krajobrazowego;
42.	42. Str. 66 <i>Prognozy</i> , punkty 32 i 33: <i>Prognoza</i> powinna zidentyfikować zagrożenia i wskazywać propozycje ochrony i kształtowania krajobrazu.	- wyjaśnienie: zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774) identyfikacja zagrożeń i wskazanie propozycji ochrony i kształtowania krajobrazu ma być efektem realizacji działań w ramach audytu krajobrazowego;

4. Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

Prognoza oddziaływania na środowisko „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku” opracowana została zgodnie z ustawą ooś i stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Wyniki analizy wykazały, że ustalenia *Programu* mają przeważnie pozytywne, długoterminowe oddziaływanie na środowisko, a przewidziane w okresie programowania zadania będą miały stałe efekty. Brak znaczących negatywnych oddziaływań ustaleń *Programu* na środowisko, należy uznać za oczywisty w świetle specyfiki ocenianego dokumentu.

W planie zadaniowym ujętym w *Programie* znajdują się również działania, których realizacja może przynieść zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki. Wśród tego typu działań przeważają inwestycje w zakresie gospodarowania wodami oraz duże inwestycje liniowe. Skutki realizacji tego typu przedsięwzięć uzależnione są przede wszystkim od lokalizacji inwestycji, przebiegu realizacji oraz zastosowanych środków minimalizujących ewentualne negatywne oddziaływanie. Szczegółowa analiza i ocena oddziaływania takich przedsięwzięć na środowisko powinna być przedmiotem raportu o oddziaływaniu na środowisko, sporządzanym dla konkretnych inwestycji. Warto również zaznaczyć, że realizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko powinna wynikać z rzeczywistych potrzeb.

W odniesieniu do celów przedmiotu ochrony obszarów chronionych oraz integralności tych obszarów, analiza oddziaływania wykazała, że bezpośredni pozytywny wpływ będzie miała realizacja zadań w ramach obszaru interwencji Zasoby przyrodnicze. Szczególnego znaczenia dla obszarów chronionych, roślin i zwierząt należy się dopatrywać przede wszystkim ze strony działań w zakresie zachowania różnorodności biologicznej. Istotny wpływ będzie miał miejsce w przypadku działań zmierzających do ochrony krajobrazu naturalnego i kulturowego, adaptacji do zmian klimatu, czy też podnoszenia poziomu świadomości ekologicznej i zainteresowania środowiskiem przyrodniczym.

Wśród pozytywnych oddziaływań na zdrowie i życie ludzi, należy wymienić przede wszystkim ogół zadań przewidzianych do realizacji w ramach obszarów interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza, Zagrożenia hałasem, czy też Gospodarowanie wodami oraz Gospodarka wodno-ściekowa. Istotne znaczenie dla zdrowia i życia ludzi może mieć również realizacja zadań z zakresu zapobiegania poważnym awariom.

Zdecydowanie pozytywny wydzźwięk, bezpośrednio nakierowany na wody powierzchniowe i podziemne, zidentyfikowano w przypadku realizacji zadań w ramach obszarów interwencji Gospodarowanie wodami i Gospodarka wodno-ściekowa. Należy jednak zaznaczyć, że pozytywny wpływ tego typu przedsięwzięć, szczególnie w stosunku do obszarów chronionych może mieć miejsce jedynie pod warunkiem przestrzegania ustaleń, zakazów i nakazów ujętych w dokumentach powołujących te obszary oraz w dokumentach dotyczących tego typu obszarów i zasad ich użytkowania. W przypadku przedsięwzięć kwalifikowanych, jako mogące zawsze (a często również potencjalnie) znacząco oddziaływać na środowisko, zakłada się przeprowadzenie indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko, w sposób wnikliwy i rzetelny. Ponadto wskazane jest, aby prace związane z ingerencją w ekosystemy wodne, ograniczały się do niezbędnego minimum, a harmonogram robót powinien uwzględniać cykl biologiczny występujący w danym cieku. Konieczne jest stosowanie najlepszych możliwych praktyk wykonywania prac, z zastosowaniem materiałów

najbardziej przyjaznych środowisku. W przypadku degradacji elementów ekosystemu, istotne jest wykonanie odnowień, np. w ramach prac kompensujących.

Realizacja ustaleń *Programu* w ramach Ochrony klimatu i jakości powietrza atmosferycznego wywierać będzie pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego. Wśród nich znajdują się cele związane z poprawą efektywności energetycznej, czy też spełnieniem wymagań w zakresie jakości powietrza.

W przypadku realizacji założeń ujętych w *Programie* spodziewany jest pozytywny wpływ na poszczególne komponenty środowiska. Ma to związek z występowaniem ścisłych zależności między elementami środowiska i ich wzajemnym oddziaływaniem.

W *Programie* zaproponowano również zadania, których realizacja może wywołać zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływanie, szczególnie w przypadku niewłaściwej lokalizacji inwestycji. W takich sytuacjach, przed przystąpieniem do realizacji konkretnych działań, konieczne jest rozważenie lokalizacji inwestycji, tak aby w miarę możliwości uniknąć znaczącego negatywnego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska.

W *Programie* ujęto kierunki interwencji związane ze wzrostem wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Barierą w rozwoju takiego typu obiektów może stać się potencjalne zagrożenie jakie stanowią one dla nietoperzy i ptaków. Elektrownie wiatrowe mogą negatywnie oddziaływać na nietoperze na kilka sposobów, zarówno na etapie budowy jak i eksploatacji. Na etapie budowy powodują utratę kryjówek, miejsc żerowania oraz lokalnych tras przelotu. Najsilniejsze oddziaływanie ma miejsce podczas eksploatacji turbin. Powoduje ono odstraszenie, prowadzi do opuszczenia żerowisk lub tras przelotów.

Do działań minimalizujących potencjalne negatywne oddziaływanie elektrowni wiatrowych należy oznakowanie wiatraków wyłącznie światłem czerwonym i rezygnacja ze światła białych, a także malowanie wież i łopat wirników w ciemne barwy, aby zmniejszyć atrakcyjność tych obiektów dla potencjalnych ofiar nietoperzy – owadów latających o zmierzchu. Przy doborze kolorów należy też brać pod uwagę walory krajobrazowe. Można zastosować także emisję ultradźwięków lub pola elektromagnetyczne o wysokim natężeniu. Jednakże jak podają źródła stosowanie jakichkolwiek urządzeń odstrasających, w celu zminimalizowania śmiertelności, powinno być ograniczone do terenów o niewielkim lub umiarkowanym znaczeniu dla nietoperzy.

Ponadto potencjalny inwestor powinien rozważyć trzy podstawowe rodzaje działań zapobiegawczych i łagodzących a mianowicie:

- okresowe wyłączanie turbin, np.: w okresie migracji jesiennej i dyspersji młodych (koniec lipca – początek października), rzadziej migracji wiosennej (kwiecień - maj) lub ciąży i karmienia młodych (czerwiec - lipiec), od wschodu do zachodu słońca, w bezdeszczowe noce, w nocy przy wietrze słabszym niż 9 m/s. Terminy włączeń i wyłączeń dla każdej fermy lub elektrowni muszą być wyznaczone w oparciu o wyniki rocznej inwentaryzacji aktywności nietoperzy, z zachowaniem zasady przezorności.
- przesunięcie planowanej inwestycji poza obszar znacząco narażony na kolizje z nietoperzami. Rozwiązanie to dopuszczone jest tylko wówczas gdy monitoring obejmował również obszar na który planuje się przenieść turbinę.

- rezygnacja z budowy elektrowni wiatrowej w danym miejscu w sytuacji, gdy poziom aktywności nietoperzy nawet w okresach niewielkiego narażenia na kolizje jest na tyle wysoki, że praca wiatraka może skutkować znaczną liczbą ofiar.

W odniesieniu do ptaków, przy realizacji inwestycji w zakresie farm wiatrowych, wskazane jest stosowanie działań zapobiegawczych obejmujących, np.:

- odsuwanie siłowni wiatrowych od miejsc newralgicznych dla ptaków,
- zmianę układu posadowienia elektrowni – poprzez zwiększanie ich zagęszczenia,
- niewprowadzanie zróżnicowania wysokości posadowienia turbin w obrębie farm (prowadzącego do zwiększenia strefy zagrożenia kolizjami).

Potencjalne działania minimalizujące (wskazywane do realizacji na etapie eksploatacji) obejmują m.in.:

- wyłączanie turbin w okresach nasilonej ekspozycji ptaków narażonych na wysokie ryzyko kolizji,
- tworzenie i utrzymywanie siedlisk atrakcyjnych dla ptaków poza obszarem inwestycji, w bezpiecznej od niej odległości, w stanie odpowiednim dla funkcjonowania populacji – tereny żerowiskowe;
- zmniejszenie atrakcyjności terenów farmy jako żerowiska ptaków poprzez zmiany składu gatunkowego upraw w granicach farmy i na terenach bezpośrednio z nią sąsiadujących – eliminacja roślin szczególnie atrakcyjnych dla wybranych ptaków.

W przypadku oddziaływania turbin wiatrowych na ludzi wskazane jest przestrzeganie zapisów ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 961) i ich lokalizacja nie bliżej niż 10-krotność planowanej wysokości, od obiektów zamieszkania. Ochroną przed niekorzystnym oddziaływaniem turbin na ludność mogą być także określone zapisy w planie zagospodarowania przestrzennego lub w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania. Odpowiednia lokalizacja inwestycji, z uwzględnieniem ograniczenia negatywnego oddziaływania na zdrowie i życie ludzi, dotyczy także pozostałych odnawialnych źródeł energii oraz innych inwestycji przewidzianych do realizacji w ramach *Programu*.

W przypadku budowy elektrowni wodnych działaniem minimalizującym potencjalne straty w środowisku jest budowa przepławek. Przez przepławki rozumie się urządzenia umożliwiające wędrownym rybom pokonywanie budowli piętrzących wodę w potokach i rzekach. Dzieli się je na: rynny bez przegród wewnętrznych (komorowe), o prądzie wstecznym, kaskadowe i węgorzowe. Najczęściej spotykane są przepławki komorowe. Długość komór zależy od wielkości ryb, dla których jest zbudowana. Funkcję przepławek mogą pełnić również śluzy, windy (podnośniki, przenośniki) do przeczucania ryb przez zaporę.

Szczególną uwagę należy zwrócić również na zadania związane z modernizacją i budową infrastruktury technicznej, które mogą charakteryzować się znaczącym wpływem na środowisko. Dotyczy to rozbudowy sieci cieplnej, gazowej, wodociągowej i kanalizacyjnej w miejscowościach położonych w obszarach Natura 2000 lub w bliskim sąsiedztwie obszarów chronionych. Możliwe, że ich realizacja wymagać będzie wykonania szczegółowych raportów o oddziaływaniu na środowisko. W tym przypadku podejmowane będą wszystkie niezbędne kroki w celu wyeliminowania znaczących negatywnych czynników (o ile takie wystąpią) mogących w jakikolwiek sposób wpłynąć na

pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych, czy gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono ten obszar. Przy realizacji prac zostanie zastosowana najlepsza możliwa technologia.

W przypadku realizacji inwestycji liniowych związanych z modernizacją dróg oprócz niewątpliwie pozytywnego oddźwięku, mogą one stanowić także swoistą rodzaju barierę i w skrajnych przypadkach negatywnie oddziaływać na korytarze ekologiczne. Bariery ekologiczne związane z oddziaływaniem infrastruktury drogowej mają postać:

- bariery fizycznej – fizycznie utrudniają przemieszczanie się zwierząt w wyniku sztucznych modyfikacji terenu, wprowadzania ogrodzeń ochronnych obecność obiektów pochodzenia antropogenicznego (w tym obiekty i urządzenia sterowania ruchem, urządzenia podnoszące bezpieczeństwo ruchu);
- bariery psychofizyczne – polegają na płoszeniu zwierząt oraz unikaniu przebywania osobników w sąsiedztwie dróg w wyniku obecności oddziaływań związanych z ruchem pojazdów (emisje hałasu, emisje świetlne, emisje chemiczne).

Ochrona korytarzy ekologicznych wymaga podjęcia szerokich działań związanych z zachowaniem ciągłości korytarzy dobrze funkcjonujących. Podstawowym narzędziem odtwarzania ich ciągłości jest prowadzenie zalesień obszarów rolnych w ramach realizacji programów zwiększania lesistości. Skuteczne zarządzanie korytarzami, w tym ochrona przed zabudową wymaga uwzględnienia ich przebiegów oraz wymogów ochronnych w planowaniu przestrzennym. Najważniejsze jest zarówno przy planowaniu jak i modernizacji inwestycji drogowych unikanie konfliktów z przebiegiem korytarzy ekologicznych. Podejmowanie decyzji o lokalizacji powinno opierać się na uwzględnieniu wiedzy przyrodniczej i wykonaniu odpowiednich opracowań pozwalających wybrać najmniej szkodliwy przyrodniczo wariant.

Przejścia dla zwierząt są podstawową metodą minimalizacji barierowego oddziaływania dróg na dzikie zwierzęta. Przejścia bowiem spełniają dwie zasadnicze funkcje:

- stwarzają warunki umożliwiające bytowanie tych zwierząt, których areale osobnicze przecinają drogi – zwierzęta muszą mieć możliwość korzystania ze środowiska po obu stronach drogi;
- umożliwiają migrację, wędrówki i dyspersję osobników przemieszczającym się na duże odległości – kluczowa funkcja przejść dla zwierząt, szczególnie dla ochrony rzadkich gatunków o dużych wymaganiach przestrzennych.

Przejścia dla zwierząt powinny być budowane przy wszystkich nowo powstających drogach, czy ich modernizacjach (w miarę możliwości działanie to zostanie wykorzystane przy przewidzianych do modernizacji drogach w województwie podlaskim). W zależności od rodzaju drogi można zastosować przejścia po jej powierzchni. Jest to najprostsze przejście polegające na pozostawieniu bez ograniczeń fragmentu drogi. Przejścia górne duże, tzw. mosty krajobrazowe lub zielone mosty. Budowanie ich zaleca się przede wszystkim dla przemieszczania się dużych ssaków kopytnych. Przejścia dolne duże, średnie i małe różniące się wielkością, przeznaczone dla przemieszczania się dużych, średnich lub małych ssaków pod powierzchnią drogi. Przejścia dla płazów lokalizowane na przebiegu szlaków sezonowych migracji, wykorzystywane prawie wyłącznie przez płazy.

W celu zmniejszenia śmiertelności zwierząt na drogach można również zastosować ograniczenie prędkości jazdy, aktywne systemy ostrzegawcze, reflektory olśnieniowe i ogrodzenia ochronne.

Istotne są też nasadzenia roślinności – ograniczające poziom hałasu i emisji chemicznych w obszarach sąsiadujących z drogą. Nasadzenia tworzą miejsca schronienia, żerowania i rozrodu dla różnych organizmów. Należy uznać ze drzewa przydrożne są integralną częścią środowiska przyrodniczego oraz kształtują roślinność przydrożną, która ma wielostronne znaczenia. Spełniają funkcję hydrobiologiczne, jako filtr odgrywają istotną rolę w małej retencji, a także chronią tereny przed stratami wody w wyniku transpiracji. Stanowią naturalny filtr biologiczny oraz spełniają pozytywną rolę w unieruchomieniu licznych zanieczyszczeń.

Uwagę należy również zwrócić na zadania związane z realizacją działań inwestycyjnych związanych z termomodernizacją jakie będą miały miejsce na terenie województwa. Budynki stanowią bowiem miejsca gniazdowania kilkunastu gatunków ptaków i nietoperzy. Dla kilku z nich jest to podstawowe miejsce lęgów. Prowadzone na szeroką skalę remonty, docieplenia i różnego typu modernizacje budynków powodują ograniczenie liczby miejsc lęgowych i stanowią jedną z głównych przyczyn zaniku ich populacji. Rozwiązanie w tej sytuacji stanowią skrzynki dla ptaków i nietoperzy (mogą być pod lub nadtynkowe). Muszą być one powieszane na odpowiedniej wysokości, różnicowej w zależności od gatunku, dla którego są przeznaczone. Dla zapewnienia bezpieczeństwa ludzi, skrzynki lęgowe należy wieszać w ten sposób, by pod nimi nie znajdowały się chodnik lub trawnik ale np. zadaszone wejście do klatki schodowej. Ze względu na różną konstrukcję budynków w każdym przypadku konieczna jest konsultacja i nadzór ornitologa oraz chiropterologa nad prowadzonymi pracami. Jego zadaniem jest wskazanie najbardziej odpowiednich miejsc dla zamontowania skrzynek oraz ich liczby. W niektórych przypadkach można zastosować inne rozwiązania polegające na pozostawieniu niezabezpieczonych istniejących otworów wentylacyjnych, odpowiednio zabezpieczonych istniejących wnęk, pozostawiania wlotów do szczelin dylatacyjnych. Rozwiązania takie należy jednak każdorazowo uzgadniać ze specjalistą o ich przyjęcie nie powinno skutkować zmniejszeniem liczby dogodnych schronień w porównaniu z rozwiązaniami standardowymi.

Należy również zaznaczyć, że wszelkie inwestycje na terenach chronionych, czy też szczególnie narażonych na zanieczyszczenia (w tym na obszarach OSN), mogą być realizowane pod warunkiem uwzględnienia zakazów, nakazów i ustaleń ujętych w dokumentach powołujących te obszary oraz w dokumentach strategicznych i programowych dotyczących tych obszarów i zasad ich użytkowania. Ponadto na etapie oceny oddziaływania na środowisko konkretnych inwestycji należy dokonać analizy oddziaływań skumulowanych, co pozwoli ograniczyć ewentualny negatywny wpływ na środowisko.

5. Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko

Ocena transgranicznego oddziaływania na środowisko jest obligatoryjnym elementem analizy strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Jest to wymóg przewidziany w prawie krajowym, a wynikający z przepisów prawa międzynarodowego .

Województwo podlaskie położone jest w bezpośrednim sąsiedztwie Białorusi i Litwy. Wschodnia granica jest jednocześnie wschodnią granicą Unii Europejskiej.

Z punktu widzenia realizacji założeń projektowanego dokumentu jednym z istotniejszych działań, mogących mieć wpływ na obszary położone poza granicami kraju, są działania planowane w kierunku rozwoju sieci transportowej.

W odniesieniu do inwestycji transportowych, podstawowe znaczenie dla oceny ryzyka wystąpienia oddziaływań transgranicznych mają nie emisje, ale miejsca realizacji przedsięwzięć. W związku z tym potencjalnymi źródłami oddziaływań mogłyby być jedynie przedsięwzięcia realizowane bezpośrednio na granicy województwa lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

Z treści art. 2 ust. 3 Konwencji z Espoo wynika, że procedurze oceny oddziaływań transgranicznych poddaje się przede wszystkim konkretne przedsięwzięcia inwestycyjne. W związku z tym, w kontekście „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2022 z perspektywą do 2024 roku”, nie stwierdza się konieczności przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko.

6. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Zgodnie z art. 18, ust. 2-3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska, organ wykonawczy województwa, co dwa lata będzie oceniała stopień wdrożenia „Programu...”, w tym przygotowywany będzie raport z jego wykonania. Następnie raport przekazywany będzie do ministra właściwego do spraw środowiska.

W ramach monitoringu określany będzie stopień wykonania działań i realizacji przyjętych celów. Na tej podstawie dokonywana będzie ocena rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem oraz analiza przyczyn tych rozbieżności.

Wyniki dwuletniej oceny będą stanowiły podstawę do aktualizacji listy przedsięwzięć przyjętych w opracowaniu.

Dla prawidłowej oceny realizacji „Programu...” należy przyjąć system mierników jego efektywności.

Poniżej proponowane w „Programie...” wskaźniki monitorowania.

Tabela 3. Wskaźniki monitorowania „Programu...”

Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka	Źródło	Wartość bazowa 2014 /2015*/2016**	Wartość docelowa 2020
Ochrona klimatu i jakość powietrza	Moc instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii	MW	URE**	287,145	330,217
	Długość wybudowanej sieci ciepłej przesyłowej	km	GUS	517,2	529,2
	Emisja poziomu gazów cieplarnianych (ekwiwalent CO ₂) z zakładów szczególnie uciążliwych	tys. t/rok	GUS	2004,380	1844,380
	Liczba stref z przekroczeniami na terenie województwa	szt.	WIOŚ*	2	0

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
 „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka	Źródło	Wartość bazowa 2014 /2015*/2016**	Wartość docelowa 2020
	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych	tys.t/ r	GUS	2 014,565	1 854,565
Zagrożenia hałasem	Odsetek ludności narażonych na ponadnormatywny poziom dźwięku L _{dwn}	%	Na podstawie programów ochrony środowiska przed hałasem	2,142	1,6065
	Udział dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg	%	GUS	44,0	49,0
	Długość ścieżek rowerowych	km	GUS	326,9	734,9
Pole elektromagnetyczne	Liczba punktów w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych	szt.	WIOŚ*	0	0
Gospodarowanie wodami	Pojemność obiektów małej retencji wodnej	dam ³	GUS	2967,00	4767,00
	Tereny rolne i leśne wyłączone z produkcji rolnej i leśnej na potrzeby budowy zbiorników wodnych	ha	GUS	1	5
	Obwałowania przeciwpowodziowe	km	RZGW	31,2	22,9
	Powierzchnia nawodnień	ha	GUS	2136,0	2480,0
	Przyrost pojemności obiektów małej retencji	dam ³	GUS	450,0	2250,0
	Udział JCWP rzecznych o stanie dobrym (wody powierzchniowe)	%	Baza aPWŚK**	12	100
	Udział JCWPd o stanie dobrym (wody powierzchniowe)	%	Baza aPWŚK**	100	100
Gospodarka wodno-ściekowa	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	hm ³	GUS	85,5	74,7
	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	km	GUS	13260,0	13988,0
	Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	GUS	15,18	11,38
	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków	%	GUS	66,8	68,4
	Wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM	os	GUS	1299285	1324205
	Długość sieci kanalizacyjnej	km	GUS	3332,2	3995,4

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
 „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka	Źródło	Wartość bazowa 2014 /2015*/2016**	Wartość docelowa 2020
	(ogólnospławnej i na ścieki gospodarcze)				
	Nieoczyszczone ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzane do wód lub do ziemi	hm ³	GUS	3892,2	3804,6
	Liczba miast obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków	szt.	KPOŚK* + GUS	26	39
Zasoby geologiczne	Grunty rolne i leśne wyłączone z produkcji rolnej i leśnej na użytkowanie kopalin	ha	GUS	19	63
	Użytki kopalne	ha	GUS	1926	1926
Gleby	Powierzchnia gruntów zrekultywowanych w ciągu roku ogółem	ha	GUS	159	359
	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji ogółem	ha	GUS	2759	2559
	Powierzchnia obszarów OSN	tys. ha	WIOŚ**	43,5	0,0
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Osiągnięty poziom recyklingu odpadów opakowaniowych	%	Sprawozdane z WPGO	0,477	50%
	Odpady wytworzone w ciągu roku poddane odzyskowi	tys. t	GUS	395,7	675,0
	Tereny składowania odpadów, niezrekultywowane	ha	GUS	23,8	0,0
Zasoby przyrodnicze	Poziom lesistości	%	GUS	30,7	31
	Powierzchnia lasów	ha	GUS	620079,68	622281,92
	Powierzchnia gruntów zadrzewionych i zakrzewionych	ha	GUS	2620,84	2780,84
	Powierzchnia obiektów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych ogółem	ha	GUS	646091,35	646091,35
	Liczba pomników przyrody ogółem	szt.	GUS	1998	1998
	Liczba wdrażanych planów zadań ochronnych	szt.	RDOŚ	24	36
	Powierzchnia gruntów zalesionych ha w danym roku	ha	GUS/Aktualizacja Krajowego Programu Zwiększania Lesistości 2014	300,7	365,30
	Grunty rolne i leśne wyłączone z produkcji rolnej i leśnej na cele komunikacyjne, osiedlowe, przemysłowe i	ha	GUS	68	68

Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
„Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”

Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka	Źródło	Wartość bazowa 2014 /2015*/2016**	Wartość docelowa 2020
	inne				
	Liczba wykonanych audytów krajobrazowych na terenie województwa	szt.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	0**	1
Zagrożenia poważnymi awariami	Ilość przypadków wystąpienia poważnych awarii	Zdarzenie/ szt.	WIOŚ*	0	0
	Ogólna liczba kontroli zakładów z wyjazdem w teren, na podstawie których stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska przeprowadzonych w województwie podlaskim	szt.	WIOŚ*	228	0

Źródło: Źródło: Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku (projekt).

Na podstawie wyników analizy realizacji celów dokumentu, jak również w oparciu o powyższe wskaźniki, możliwa będzie ocena skutków realizacji postanowień dokumentu.

Ponadto organy odpowiedzialne za monitorowanie stanu środowiska, jak np., WIOŚ cyklicznie prowadzą działania w ramach monitoringu poszczególnych komponentów środowiska, co również może być źródłem informacji nt. skutków realizacji zadań proponowanych w projektowanym dokumencie.

7. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

Dla realizacji celów „Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku” nie określono konkretnych rozwiązań alternatywnych, z uwagi na fakt, że w obowiązującym stanie prawnym i świetle informacji o ryzyku zdrowotnym nie istnieje żadne racjonalne rozwiązanie alternatywne dla realizacji głównych celów ustalonych w dokumencie.

W przypadku proponowanych kierunków działań ich rozważanie jest nieuzasadnione. Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć ma jedynie pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia.